

Янги йилнингиз муворак бўлсин, азиш юрмдешлар!

Mustaqillik huquq demakdir

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

#52

(419)

Dekabr

D.	5	12	19	26	
S.	6	13	20	27	
Ch.	7	14	21	28	
P.	1	8	15	22	29
J.	2	9	16	23	30
Sh.	3	10	17.	24	31
Y.	4	11	18	25	

2005

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqq boshlagan.

WWW.HUQUQ.UZ. E-mail: Info@huquq.uz

XALQARO HAMKORLIK

Ўзбекистон мустақилликка эришгач Хитой биринчилардан бўлиб бун тан олди ва давлатимиз билан дипломатик муносабатларни йўлга қўйди. Ўтган давр мобайнида икки давлат расмий делегацияларининг ўзаро ташрифлари мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар кўламини янада кенгайтирди. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси билан Хитой хукукни муҳофаза қилиш органлари ўртасидаги ҳамкорлик ҳам ривожланди.

Хитой Олий халқ прокурори Цзя Чунъан билан мулоқот.

ҲАМКОРЛИК УЎҚҚЛАРИ

Маълумки, Хитой хукукни муҳофаза қилиш органлари тизимини Олий халқ прокуратура идоралари,

ушбу форумга алоҳида меҳмон сифатида тақдир этилди.

Форумда терроризм, наркотик моддаларнинг ноқонуний айланishi ва трансмиллий уюшган жиноятчиликнинг бошқа кўринишларига қарши кураш масалалари, прокуратура органлари кадрларининг малака ва касбий маҳоратини ошириш борасида ахборот алмашиш, форумда иштирокчи давлатлар Бош прокурорларининг ўртасидаги алоқаларни янада такомиллаштириш масалалари муҳокама этилди.

лари ўртасида трансмиллий уюшган жиноятчиликка қарши самарали курашишга ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашга хизмат қилади. Ана шу жаҳатдан Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси делегациясининг Осиё ва Европа форумида иштирокчи давлатлар Бош прокурорларининг йўналишида катнашиши жуда мазмунли ва сермахсул ўтди.

Ташриф чоғида Ўзбекистон Бош прокуратураси делегацияси Шеньчжэн шаҳрида joyлашган «Хуавэй» компаниясига ташриф буюрди ва унинг фаолияти билан яқиндан танишди.

Тоҳир САЙДОБОВ

Сингапур Бош прокурори (ўртада) Чан Сек Кеонг билан учрашув.

Халқ суди ҳамда Жамоат ва давлат ҳафозилиги вазирлиги ташкил этади. Улар ичида прокуратура муҳим мавқега эга. Мамлакат конституциясига биноан халқ прокуратураси қонунларнинг аниқ бажарилишини назорат этувчи давлат органи ҳисобланади. Ушбу орган Олий халқ прокуратураси, ундан қўйи турувчи халқ прокуратуралари, ҳарбий прокуратура ва бошқа махсус халқ прокуратураларидан ташкил топган. Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Рашид Қодиров бошчилигидаги мамлакатимиз делегациясининг 2000 йил октябр ойида Хитойга қилган расмий ташрифи икки давлат прокуратуралари ўртасидаги муносабатларни янги босқичга кўтарди. Уша йили «Хитой Халқ Республикаси Олий халқ прокуратураси ва Ўзбекистон Республикаси прокуратураси ўртасида Ўзаро ҳамкорлик тўғрисида»ги битим имзоланди. Мазкур битим алоқаларни сифат жаҳатдан янги босқичга кўтариш имконини яратди.

Шу йилнинг 7-14 декабр кунлари Хитой Олий халқ прокурорининг тақлифига биноан Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Рашид Қодиров бошчилигидаги расмий делегация Осиё-Европа форумида иштирокчи давлатлар Бош прокурорларининг биринчи йиғилишида катнашиш учун Хитойда бўлди. Мазкур анжуман Шеньчжэн шаҳрида бўлиб ўтди.

Йиғилишда Евроосиё қитъасининг 45 та давлати Бош прокурорлари, мазкур мамлакатлар прокуратура органлари раҳбарлари ҳамда бир қатор халқаро ташкилотларнинг вакиллари иштирок этдилар. Ўзбекистон Бош прокуратураси делегацияси

Юқорида кўтарилган мавзулар бўйича Корея Республикаси, Ирландия, Таиланд ҳамда бошқа иштирокчи мамлакатлар Бош прокурорлари, шунингдек, Хитой Олий халқ прокуратураси масъул ходимлари сўзга чиқди.

Ташриф чоғида Ўзбекистон Бош прокурори Хитойнинг Олий халқ прокурори Цзя Чунъан ҳамда Олий халқ прокуратурасининг бошқа раҳбарлари билан самарали учрашувлар ўтказди. Учрашувда икки давлат прокуратуралари ўртасида ҳуқуқий соҳадаги алоқаларни янада мустаҳкамлаш, ҳамкорлигини кенгайтириш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

Шунингдек, Осиё минтақасининг бошқа давлатлари прокуратуралари билан ҳам алоқаларни мустаҳкамлаш мақсадида делегациямиз раҳбари Малайзия Бош прокурори Тан Шри Абдулгани Патаил, Сингапур Бош прокурори Чан Сек Кеонг ва Мўғулистон Бош прокурори жаноб М.Алтанхуяг билан учрашув ўтказди. Мулоқотлар давомида келгусида мазкур давлатлар прокуратуралари билан икки томонлама алоқаларни йўлга қўйиш, ҳуқуқий ёрдам ва ҳамкорлик тўғрисида битимлар имзолаш ва Ўзаро делегациялар ташрифини амалга ошириш масалалари атрофлича кўриб чиқилди.

Осиё ва Европа форумида иштирокчи давлатлар Бош прокурорларининг биринчи йиғилиши, шунингдек, бошқа расмий учрашувлар кўнжиралли ҳуқуқий ҳамкорлигини ривожлантиришга, Евроосиё қитъаси давлатлари хуқуқни муҳофаза қилувчи орган-

Малайзия Бош прокурори Тан Шри Абдулгани Патаил билан.

BADIA

Пиримкул ҚОДИРОВ,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси

Халоскор кучлар

Дунёнинг энг улкан ва туганмас неъматидир. 24 соатлик кун, етти кунлик ҳафта ҳар биримизда бор. Шу нуқтаи назардан қараганда, вақт барчага баробар тақсимланган. Ким ўзига берилган ойлار ва йиллардан қанчалик самарали фойдаланганини вақт энг адолатли ҳакам сифатида айтиб туради.

Ана шу адолатли ҳакам умримизга яна бир йил қўшиб берадиган қувончли айём янги йил байрамидир.

Вақт доимо дарё каби олға интилувчи тинимсиз жарён. Ҳар бир миллат ва унга мансуб бўлган ҳар бир инсон муттасил ҳаракатда бўлган вақт тўлқинлари ва тарих жараёнлари ичида яшайди. Халқ тарихи ва алоҳида инсон тақдирини ана шу жараёнларни ҳаракатда келтирувчи кучлар иштирокчида шаклланди.

Инсон учун энг масъулиятли бурч ва шарафли вазифа тарихни ҳаракатда келтираётган қудратли кучлар сафида бўлишдир.

Вақтни дарёга ўхшатдик. Дарё тоғлар орасидан тошларга урилиб жўш-у хуруғга келади. Йўлида текис водийлар, обод манзиллар, яшнаб турган боғ-роғлар учраса, дарё уларга мос келадиган гўзал бир сокинлик билан оқди, қирғоқларига гулзор боғлар хуш бўйини таратади. Мабодро дарё кум саҳралари орасидан ўтса, обихаётнинг аллақачаси қўлларга сингиб ҳайф бўлса ҳам, барибир оқим кетидан муттасил келиб турган халоскор оқимлар уни албатта манзилга етаклаб боради.

Алоҳида инсон ўзи мансуб бўлган халқ тарихининг нодир неъматларидан баҳраманд бўлиш билан бирга, вақт дарёси йўлида учрайдиган қийин синовларни ҳам бошдан кечиради.

Айниқса, тарихда бир тўзумдан иккинчисига ўтиш даврида бундай синовлар кўп бўлади.

Мана шундай даврларда халқ орасидан чиққан заковатли инсонлар халоскор кучларга айланиб, миллатдошларининг мушкуллини осон қилади.

Кириб келадиган 2006 йил юртбошимиз ташаббуси билан ҳомийлар ва шифокорлар йили деб эълон қилинди. Кўпчилик қатори биз ҳам бу ташаббусни мамнуният билан қўшиб олдик. Чунки ҳозир барча шаҳар-у қишлоқларимизда ҳомийлар ва шифокорлар фаолиятига эҳтиж ортиб бормоқда. Ҳомийлик ҳаракати улғу аждодларимиз Амир Темури ва Алишер Навоий яшаган даврларда юксак даражада ривожланган эди. Амир Темури Самарқандда бунёд этган Шохизинда зиёратгоҳи, Шахрисабзда қад қўтарган Кўк гўмбаз мажмуи, Улғубек Мирзо Ғиждувонда барпо этган Абдуқолий Ғиждувоний масжид-мақбараси, Алишер Навоий Ҳиротда қўрдирган «Ихлосия» мадрасаси, «Шифоия» деб аталган шифохона юз минглаб элдошларимиз учун улғу ибрат ва мадад манбаи бўлиб хизмат қилди. Улмас аждодларимизнинг ҳомийлик соҳасидаги анъаналари шўро даврида қадрсизланган ва унутилган эди. Сўнгги ўн тўрт йил давомида истижлол шарофати билан ҳомийлик ҳаракати яна юртимизга қайтиб келди ва йил сайин ривож топмоқда.

(Давоми 2-бетда).

XABAR

Суд-ҳуқуқ ислохотлари ёшлар нигоҳида

Яқинда Тошкент юридик коллежида «Ўзбекистон суд ислохотларини амалга ошириш йўлида» мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда Республика Бош прокуратурасининг бир гуруҳ ходимлари, «Qonun himoyasida» бирлашган тахририяти бош муҳаррири, коллеж ўқитувчи ҳамда талабалари иштирок этишди.

Коллеж директори О.Хусанов давра суҳбатини очар экан, мамлакатимизда олиб борилаётган суд-ҳуқуқ ислохотлари янги босқичга кўтарилганини таъкидлади. Қонунчилик муаммолари ва прокурор-тергов ходимлари малакасини ошириш маркази ўқитувчиси Бахтиёр Пулатов «Жиноят қонунчилигини либераллаштириш масалалари» мавзусида сўз юритиб, ушбу йўналишда чиқарилган қонун ва қарорларнинг мо-

ҳияти ҳақида тўхталди. Республика Бош прокуратурасининг воёга етмаганлар ҳақидаги қонунлар ижроси устидан назорат бўлими бошлигининг ўринбосари Юлдуз Мирзаеванинг «Воёга етмаганлар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олиш масалалари» юзасидан қилган маърузаси ҳам талабаларда қизиқиш уйғотди. Давра суҳбатиде «Qonun himoyasida» бирлашган тахририяти бош муҳаррири Абдуқолий Абдуразақов маъруза билан иштирок этиб, ёшлар тарбиясида ҳуқуқий матбуотнинг ўрни ва аҳамияти муҳим эканлигини таъкидлади. Маърузачи мамлакатимизда олиб борилаётган суд-ҳуқуқ ислохотларининг матбуотда ёритилиши юзасидан ҳам ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, талабаларнинг саволларига жавоб берди.

Сихат-саломатлик йилдан

Кириб келаётган янги йилга «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб ном беришимиз халқимизнинг эзгу фазилатларига уйғун бўлиб, айти пайтда «Сихат-саломатлик йили»нинг мантқиқий ва узвий давоми бўлади, деб айтишга барча асосларимиз бор.

Ислом КАРИМОВ

Йил поёнига етаётганида кўз ўнгимда орта қолган мустиқлик йиллари намойён бўлади. Эришган ютуқларимизни ўзимча сарҳисоб қиламан. Яқунланаётган йил «Сихат-саломатлик йили» сифатида ёдда қоладиган бўлди. Юртбошимиз мамлакат конституциясининг 13 йиллигига бағишланган тантанали маросимда келаётган йилни «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб эълон қилди. Президентимиз 2005 йилдаги савоб ишларимиз янги йилда ҳам давом этади дея таъкидлади.

СОҒЛОМ ХАЛҚ БУЮК ИШЛАРГА ҚОДИР

Соғлом халқ буюк ишларни қилишга қодир.

Қорақалпоғистонликлар учун ҳам ўтиб бораётган йил омадли келди. Бу йил деҳқонларимиз Ўзбекистонда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш режасини бажаришди. Ғалла, боғдорчилик ва бошқа соҳаларда катта ютуқларга эришилди.

«Сихат-саломатлик йили»да республикамиз аҳолисининг соғлигини тиклаш борасида катта ишлар қилинди. Бугунги кунда 314 поликлиника, 75 та касалхона халқимизнинг хизматиди.

Жорий йилнинг март-сентябр ойларида Қорақалпоғистонга «Саломатлик» тиббий-санитар ёрдам поезди келиб, минглаб кишилар тиббий қўриқдан ўтказилди. Қораўзак туманидаги марказий касалхона тўлиқ таъмирланди. Президентимиз Ислом Каримов сентябр ойида Қорақалпоғистонга ташрифи чоғида Хўжайли туманидаги меҳрибонлик уйида бўлиб: «Жуда савобли ишларни қилибсизлар, бундан кўпчилик ўрнак олса, ўрганса арзийди», — деган эди. Шу йилнинг 26 октябрида Ўзбекистон Бош прокуратурасининг ташаббуси билан бир гуруҳ туман прокурорлари, меҳрибонлик уйи директорлари, тарбиячи ва мутахассислар Қорақалпоғистонда бўлишди. Шу муносабат билан меҳрибонлик уйлари ва ихтисослаштирилган муассасаларда тарбияланаётган болаларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилиш юзасидан семинар бўлиб ўтди.

Бугунги кунда республикамизда 760 та мактаб ва 409 та боғча ишлаб турибди. 275.400 нафар боланинг соғлом ва бақувват бўлиб вояга етиши учун барча шароит мўҳайё қилинган. Ёзда қўллаб-қувватлаш Тошкентнинг сулуи оромгоҳларида соғлигини тиклаб қайтишди.

Қорақалпоғистонда 800 га яқин фермер хўжалиги бор. Уларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш борасида прокуратура катта ишлар қилмоқда. Фермерлар билан юзма-юз мулоқотларга алоҳида эътибор қаратиляпти.

Ҳаёт курашлардан иборат. Муаммоларни биргаликда ечишга ҳаракат қилсак, бирлшсак, мамлакат тараққиётига ҳисса қўшган бўламиз.

ШУҲРАТ БОТИРОВ,

Қорақалпоғистон Республикаси прокурорининг ёрдамчиси

(Давоми. Боши 1-бетда).
Улар ҳақида нафақат газеталарда хабар ва лавҳалар, балки адабий журналларда қиссалар ҳам чоп этилмоқда.
Мисол тарзида талантли ёзувчи, «Жазирамадаги одамлар» романи билан китобхонларнинг эътиборини қозонган Луқмон Бўрихоннинг «Ешлик» журналида чоп этилган «Сирли муаллим» қиссасини кўрсатиб ўтмоқчиман.

нига катта обрў билан қайтади. Шўро даврида пахта зараркунандаларига қарши самолётлардан сеппилган бутифос каби заҳарли дорилар халқимиз орасида илгари бўлмаган сарик касалининг кўпайиб кетишига сабаб бўлди. Бу оғир хасталикнинг жабрини тортмаган оила деярли қолмади.

Бизнинг оиламизда талаба қизимиз унинг жуда оғир турини юктирган экан. Поликлиника докторлари

чизув ишларини қилаётган пайтимда кўзойнак тезда топилмаса, ҳар қандай ёзувни кўзга яқинроқ келтириб, кўзойнақсиз ҳам ўқий оладиган бўлиб қолдим. Операция столида кўзимга янги қорачиқ қўйилаётган пайтда самовий бир оқ нур тепамда пайдо бўлди. Бизга берилган нури дийдаимиз илоҳий бир поклик билан йўрилганини мен ўшанда дил-дилдан ҳис қилдим. Шунча йил яшаб, бунчалик пок ва гўзал нурни биринчи марта кўрганим ҳеч эсимдан чиқмайди. Ана шу самовий нури пок ва моҳир кўллар билан бизга қатарлиб берган шифокорлар энг улкан эҳтиром ва эъзозларга сазовордирлар.

Бу сатрларни ўқиган ҳар бир газетхон ўз умри давомида шифокорлардан кўрган яхшиликларини бир-бир эсласин деган ният билан менинг ўзимни ва яқинларимни оғир

ташхисни нотўғри қўйиб, беш кун овқатдан заҳарланишга қарши муолажа қилишди. Нотўғри муолажадан унинг аҳоли жуда оғирлашиб, ҳушидан кета бошлаганда Шобат Хўжаевга мурожаат қилдик. Ҳар қанча банд бўлса ҳам, бир соат ўтмай уйимизга машинада олиб келдик. Кўриб, дарҳол тўғри ташхис қўйди, ўзи бош врач бўлган касалхонага бирга олиб борди. Тезкорлик билан қилинган яхши муолажа фарзандимизни бир ўлимдан олиб қолди. «Агар яна икки соат кечиксак кутқариб бўлмас эди!», — деган эди ўшанда Шобат Хўжаев.

Айниқса кексалар яхши шифокорлар ёрдамига катта эҳтиёж сезадилар. Менинг раҳматли онам 87 йил яшади. То умрининг охиригача машхур кўз шифокори Муҳаммадхон Комиловни дуо қилиб юрди. Чунки онам етмиш бешларга борганда кўзлари хиралашди, биттаси бутунлай кўрмай қолди. Шунда онамнинг профессор Комиловнинг шифохонасига олиб бордик. Катта маҳорат билан қилинган операция натижасида кўрмай қолган кўз яхши қўладиган бўлди. Онам ҳатто шу кўз ёрдамида нинга илп ўтказиб, тикиш ҳам тикидиган бўлди.

Профессорнинг олижаноб фаолияти хотирамда ёрқин из қолдиргани учун мен буни «Олмос камар» романида бироз фантазия қўшиб, онамдан бошқа бир кекса она ҳаётида кўзнинг очилиши инсон тақдирини яхши томонга ўзгартириб юбора оладиган катта бир воқеа сифатида тасвирлаганман.

Фалакнинг гардиши билан ёшим етмиш бешларга борганда менинг ҳам бир кўзимга парда тушиб, харфларни яхши кўролмайдиган бўлиб қолдим. Сўнгги ўн йиллар ичида кўзни операция қилиб тузатидаган шифокорлар кўпайиб қолган эди.

Мен раҳматли профессор Комиловга эътиқодим бўлгани учун унинг номидидаги кўз клиникасига бордим. Отага муносиб ўғил бўлиб етишган, кўриниши ҳам Муҳаммадхон акага ўхшаб кетадиган Холдидбек Комилов мени жуда яхши кўтиб олди.

Беш-олти ойлик тайёргарликдан сўнг Холдидбек Комиловнинг сеҳрли кўллари билан қилинган операция яхши натижа берди. Ҳозир ёзув-

хасталиклардан қутқарган халоскор шифокорлар фаолиятдан мисоллар келтирдим. Менимча, Ўзбек зами-лиларининг энг кучли ва халққа хизмати катта қисми — шифокорларимиздир.

Йил сайин қанот ёйиб, катта кучга айланиб бораётган ҳомийлар ҳам аjoyиб шифокорлар каби халқимизга катта яхшиликлар қилишляпти.

Ҳозирги замонда қайси миллатнинг халоскор кучлари кўп бўлса, ўша миллат ҳар қандай қийинчиликка буй бермай, жаҳон тараққиётининг олдинги сафида бормоқда.

Ҳомийлар ва шифокорлар йилида барча миллатдошларимизга соғлиқ, тинчлик, хотиржамлик билан бирга тараққиётнинг ана шу олд марраларида фаолият кўрсатишни тилаб қоламиз.

Тун ярмидан оққанда Рискинисо опани кўпдан бўён қийнаб келаётган тиш оғрини яна безовта қилиб қолди. Бечора тишини даволатайин деса, туманда тиш даволочиси шифокорлар йўқ. Ҳаёт жарроҳ-стоматологларига бор. Уларга учраб, оғрини тиш олдириб ташлаш мумкин, холос. Олдирганда ҳам нари борса икки ёки учта тиш олдирар, бироқ милк ва тишларни ёлғизчи даволамагандан кейин навабати билан қолганлари ҳам «хунар» кўрсата-верадилар.

Матлуба бунақа пайтда онасининг атрофида парвона бўлиб қолар, дарадига ширин сўздан ўзга малҳам тополмай қийналарди.

Бу гал ҳам худди шундай бўлди.

— Онажон, мактабни битиргач, тиш дўхтири бўлмоқчи-ман. Шунда

ўзим сизни яхши-либ даво-лайман, — деди икки қўли

чаққасида бўлган волидасини бағрига босиб. Гарчи аъзон бадани дард билан олишиб ётган бўлса-да, қизининг сўзларини эшитиб, Рискинисо опанинг юзига табассум югурди.

Айни воқеа бундан қирқ йиллар олдин рўй берганди. Дарҳақиқат, Матлуба ўзи орзу қилганидек, ўрта мактабни тамомлагандан кейин ТошМИГА ўқишга кирди. Бўлажак шифокор талабаларнинг олтин даққаларини тинимсиз ўқиб, илтиш билан ўтказди. 1971 йили институтни тугатиб, Поп туман марказий поликлиникасида оддий стоматолог бўлиб иш бошлади. Кейинчалик бўлим бошлиғи вазифасида меҳнат қилган Матлуба Ҳамидова сўнгги 22 йил давомида туман стоматология шифохонасини бошқариб келмоқда. Бунда унинг устози Аликсон Бегматовнинг хизмати беқийс.

ЭЛ ДАРДИГА

ҳам топилди. Бироқ, лойиҳа темир-бетонли бўлганлиги сабабли уни гаштли лойиҳага алмаштириш ҳамда қурилишни бошлаш учун рухсатни марказдан бошлаш, яъни Тошкентдан олиш керак эди.

— Мана шу масалаларни ҳал қилиш учун кўлдан 6 ойлик фарзандим билан ўздавқурилиш қўмитасига йўл олдим, — дея ўша пайтларни эсга олади Матлуба она. — Қўмита раиси Носиров деган киши гўдак бола билан Тошкентга борганлигим учун мени, кейин телефон орқали туманимизнинг ўша пайтдаги раҳбари Махмуджон Абдуллаевни бироз койиди ва шу

захотийёқ ишмни ҳал қилиб жўнатди. Шундан сўнг икки йил давомида янги шифохона қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Икки қаватли, бир навбатда 250 қатновга мўлжалланган муассаса, мана 19 йилдирки, Матлуба опанинг фидокорона меҳнатлариغا гувоҳлик бериб турибди. Шифохонада юз-жағ жарроҳлиги, зарарсизлантириш, физик муолажалар, давл олиш ва болалар стоматология хоналари, даволаш-профилактика, ҳусусий тиш қўйиш бўлимлари мавжуд. Бу ерда «Тиббиётни ислоҳ қилиш давлат дас-тури»га мувофиқ пулли хизмат ҳам

Ҳомийлар Ва шифокорлар йилига

Ўтаётган ҳар бир йилимизни рамзий номлар билан аташ, муайян соҳаларга эътиборни қўйиш асосида қўллаб-қўллагларга эришилётганининг гувоҳи бўлиб турибмиз. Қолаверса, ҳар бир йилга ном берилишида мантикий боғлиқлик бўлгани боис Ватан равнақи, халқ фаровонлиги йўлидаги эзгу ишлар, мана неча йилдирки, давом этиб келмоқда.

Эзгу ишлар давом этади

«Сихат-саломатлик йили» қандай ўтганини пойтахтимизнинг Яққасарой тумани мисолида қўриб чиқадиган бўлсак, айни пайтда туман аҳолисига 5 та оилавий поликлиника, 1 та болалар стоматология поликлиникаси ва 8-туғруқхона комплекси хизмат кўрсатаяпти. Шу билан бирга туманда 5 та тиббиёт диспансери, шаҳар суд-тиббий экспертизаси фаолият кўрсатиб келмоқда.

Мазкур шифо масканларини юқори малакали кадрлар билан тўлиқ таъминлашга алоҳида эътибор қаратилапти.

Ҳеч кимга сир эмас, бундан беш-ўн йиллар илгари ҳам оналар ва болалар ўлими масаласи жамиятимизнинг энг оғирлиги муаммоларидан саналар эди. Сўнгги йилларда амалга оширилган ишлар, «Соғлом она — соғлом бола» концепциясининг жорий этилиши бу муаммонинг кескинлигига барҳам берди. Масалан, туманимизда 2004 — 2005 йиллари оналар ўлими қайд этилмади. Албатта, бундай натижага эришилишида туғиш ёшидаги аёлларнинг тиббий қўриқдан ўтказилишига жиддий вазифа сифатида ёндашилиши муҳим ўрин тутди. «Она ва бола» скрининг марказининг фаолияти айниқса эътиборга лойиқ. Болаларнинг мунтазам тиббий қўриқдан ўтказиб келинаётгани, ҳар хил касалликларга қарши ўз вақтида эмланганлигини уларнинг соғлом ўсиши учун хизмат қилапти. Уларни тиббий қўриқдан ўтказиш учун юқори малакали мутахассислардан иборат махсус гуруҳ ишламоқда.

Жамиятда соғлом турмуш тарзининг шаклланиши аввало аҳолининг тиббий маданияти қай даражада эканлиги билан боғлиқ. Шу боисдан таълим муассасаларида тиббий маданиятни шакллантиришга доир учрашувлар, савол-жавоб кечалари ўтказиб келинмоқда. Бизнингча, бундай тадбирлар маҳаллаларда, қорхона ва ташкилотларда ҳам ўтказиб борилса, фойдалан ҳоли бўлмайди.

Биз ҳозир биргина туманда олиб борилаётган ишларнинг бир неча жиҳатларига тўхталиб ўтдик. Янги йилда ҳам бу йўналишдаги эзгу ишлар давом этсин ва қириб келаётган илм юртимиз учун баракали бўлсин.

Умаржон ФАЙЗИЕВ,
Яққасарой туман прокурорининг катта ёрдамчиси

Жорий йилнинг 25 январида Ўзбекистон Вазирлар Маҳкамасининг «Сихат-саломатлик йили давлат дастури тўғрисида»ги қарори қабул қилинган эди. Унинг ижросини назорат қилиш эса ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, хусусан, прокуратура ҳодимлари зиммасига юклатилган. Яқинда шу йўналишда Жондор туманида амалга оширилган ишлар билан танишиш, қарор ижросини ўрганиш мақсадида текшириш ўтказилди. Таҳлиллардан шундай хулосага келиндики, ҳали туманда давлат дастурининг ярми ҳам ижро этилмаган. Ҳолбуки, йил охирида япғи, муаммолар эса талайгина.

Аввало, туман марказий касалхонасининг айни пайтдаги иқтисодий аҳоли хусусида тўхталсак. Негаки, аввал иқтисод, кейин сиёсат дейишди. Биргина касалхона кассасидаги

бўлимнинг мудири лавозимида ишлаб келган С.Шарипов ноҳақ ишдан бўшатирилган. Гап шундаки, Меҳнат кодексининг 100-моддасида ходимнинг бир марта қўпол равишда меҳнат интизомини бузиши иш бевуқлигини унинг ишдан бўшатишига асос бўлмаслиги белгилан қўйилган. Бирок беш врач бу борада муроасага бормай, 2005 йилнинг 4 феврал кuni 29-буйруқ билан бўлим мудирини вазифасидан озод қилган. Бу хусусида фуқаролик ишлари бўйича Қорақўл туманлараро судига даъво аризаси киритилиб, С.Шарипов ишига тикланди.

Марказий касалхонанинг озиқ-ов-

врачларнинг миллия билан узвий ҳамкорликда иш олиб бориши ёки профилактик ишларни олиб бориш тўғрисида эса гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Дарвоқе, текшириш кuni марказий касалхона ҳудудида М.Торобий номли амбулатория мудири Карим Розиковни маст ҳолда ун-ратдик. Бу муассасанинг ички муҳити ёмонлашганига яққол далил эмас-

Давлат дастури расмий-тилик у-тунг эмас

ҳолат кишини ташвишга солади. Текшириш кuni бу ерда сақланаётган пулдан 154.023 сўм камомад чиқди. 12 январь кuni ҳодимларнинг нафақа пули учун банкдан олинган 500.000 сўм пул кассага кирим қилинмаган. Демак, бу маблағ эгаларининг қўлига бориб тегмайди, уларга турли бахоналар пеш қилиниб, ўзлаштириб юборилади. Бу эса, ўз-ўзидан аёнки, ҳодимлар орасида норозилик қайфиятини вужудга келтиради.

Шунингдек, 2003 йилнинг декабрида касса орқали касалхона ҳужалик ишлари мудири Б.Ражабов нонига қайд қилинган 209.358 сўм нақд пул ҳам асоссиз равишда харажат қилинган. Ҳўжалик ишлари мудирининг ҳуқуқи поймол ишлари. Биргина у эмас, касалхонада меҳнат қилаётган 1305 нафар тиббий ходимга тўланиши керак бўлган 31.873.700 сўмлик компенсация пули тўланмай қолган. Бундан ташқари, касалхона мутасаддилари кейинги икки йил мобайнида бюджетдан ажратилган маблағга нисбатан 39.653.400 сўм микдорида сметада назарда тутилмаган харажатларга йўл қўйилган.

Наҳотки, бош врач Қ.Назаров, бош ҳисобчи Д.Сайлиев, кассир Т.А.Дизов бюджет маблағини сметада кўзда тутилмаган харажатларга йўллаш жиноят эканлигини англашмаган бўлса? Уларга нисбатан жиноят иш қўзғатилди.

Шу ўринда касалхонадаги яна бир воқеа хусусида тўхталсак. Қон қуйиш

қат омбори мудири Тўймурод Хайруллаев, Н.Ражабов номли амбулатория мудири Юнус Эргашев, бош фелдшер Бобур Самандаров, касалхона ҳамшираси Обида Асадова, шойинлик тиббий марказ раҳбари И.Изатов, «Мустакиллик» ҳамда «Янгиобод» врачлик пунктлари ҳодимлари Д.Нарзиева, Г.Бозорова ва Б.Раҳмоновлар ҳам қонун олдида жавоб беришларига тўғри келди. Айнан уларнинг вазифаларига локйлик билан қараётганликлари сабабли «Санитария тўғрисида»ги Қонун талаблари қўпол равишда бузилган.

Шунингдек, туманда ногирон болаларнинг мунтазам назоратга олинмаганини кузатиш мумкин. Масалан, ўтган йилда 74 нафар, жорий йилнинг шу давригача 42 нафар ногирон бола вилот ва республика касалхоналарида даволаниб қайтган бўлса-да, уларни ўз вақтида тиббий экспертизадан ўтказиб, нафақа тайинлаш масалалари ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Умуман, туманда ногиронлик учун нафақа олиши керак бўлган болалар сони 200 нафардан зиёд. Уларга нафақа тайинлаш комиссиясининг режаси эса тузилмаган! Аҳвол шундай бўлган, бу хусусида ортиқча изохга ҳожаз йўқ.

Марказий касалхона ҳўзуридаги наркологи хонаси тиббий ҳодимлари томонидан пиёниста ва гитҳевдан беморлар билан олиб борилаётган профилактик ишлар талабга мутлақо жавоб бермайди. Наркология хоналари ниҳоятда хараб, зарур дори-дармонни топиш мушкул, хоналар кераклик ускуналар билан жиҳозланмаган. Нарколог

ми?! Барча қонунбузарликларнинг кели чикиши эса айнан меҳнат интизомининг бузилишида намоён бўлади.

Ўқорида туман марказий касалхонасининг антисанитария ҳолатида фаолият юритаётгани ҳақида гапирдик. Аслида бу жиҳат давлат санитария-эпидемиология назорати марказининг катъий назоратида бўлиши шарт. Маълум бўлишича, бу ерда ҳам маъмурий жарималарни ундириш ва тушумни бюджетга кирим қилишда жиддий нуқсонлар бор экан. Хусусан, марказ томонидан 2004 йил давомида 121 нафар ҳуқуқбузарга 2.441.600 сўмлик жарима солинганига қарамай, халигача бу маблағ ундирилмаган. 149.300 сўмлик тушум эса бюджетга топирилмай ўзлаштириб қўрилган. Ушбу ҳолат юзасидан туман ДСЭНМ бош вкрати А.Ортиқов ва бошқаларга нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, судга оширилди.

Давлат дастури шунчаки расмий-чилик учун тузилмайди. Уни ўз вақтида ижро этиш зарур. Қолаверса, жамият олдида турган ижтимоий масалаларни ҳал этишда «Сихат-саломатлик йили» давлат дастури муҳим аҳамиятга эга. Аммо, афсуски, ана шу жиҳатлар Жондор туманида бевосита мутасаддиларнинг эътиборсизлиги натижасида оқсаяпти.

Комилжон ҲАСАНОВ,
Жондор туман прокурори.
Учкун ТОЖИЕВ,
журналист

ташқил этилган. Ҳозир мазкур даргоҳ ва унинг жойлардаги 17 та бўлим ҳамда шаҳобчаларида опанинг 40 дан ортиқ ҳамкасби баракали меҳнат қилишмоқда. Уларнинг барчаси Хушназар Гойибназаров, Нодира Комилова, Шарофиддин Бобоев, Санообар Мадолимова, Садриддин Фазлиддинов сингари касбининг фидойиларидир.

— Матлуба опа ишда устозимиз, ҳаётда эса ўз онамиздек бўлиб қолган, — дейди ёш стоматолог Шаро-

Шифокорлар уни текшириб қўриб, қон қуйиш заруригини аниқлашди ва Полга қўнғироқ қилиб, Матлуба опани чақиритди. Чортоқ билан Полнинг орасидаги масофа 80 километрдан ортиқ. Бирок бош врач бир соатда Чортоққа етиб боради ва ўзи Хушназарга қўриб беради. Шундан бую Хушназар «Менинг томиримда сиёнинг қонингиз оқаяпти. Мен учун туғилган опамдексиз. Айтинг, нима хизматингиз бўлса бажараман» дея унга миннатдорчилик билдиради.

дуо қилдик, — деб жавоб қайтаришди уни қўриб хурсанд бўлган ҳамкасблари.

Бунга эсланди опанинг қўзларидан дув-дув ёш тўкилади.

Бир-бирига ана шундай меҳр қўриғизиб меҳнат қилаётган туман стоматологларини жорий йилнинг шу даврига қадар 82.800 нафар беморнинг дардига малҳам бўлишиди. Ҳар йили эса туман аҳолисининг 120-130 минг нафарини тиббий қўриқдан ўтказишди.

— Стоматологиянинг асосий мақсади тишларни оғриксиз даволашга қаратилган. Масалан, 1960 — 1965 йилларда туманимизда ҳар 10 та бемордан 1 тасининг тиши даволаниб, қолганлари олиб ташланган бўлса, бугунги кунда ҳар 5 та бемордан 4 тасининг тиши даволанибди. Қолган биттасининг тиши олинмиши мумкин, — дейди М.Ҳамидова.

Албатта, бундай натижа ўз-ўзидан қўлга киритилгани йўқ. Стоматологлар томонидан жойларда мунтазам ташқиллаштирилаётган «Соғлом тиш — инсон қўри» мавзусидаги тадбирлар, тушунириш ишлари эришалаётган муваффақиятларининг

бош омили бўлаяпти.

Аёл зоти борки, доим гўзалликка интилиб яшайди. Ушбу ҳақиқат Матлуба опанинг қўндалик ҳаётида ҳам тасдиқини топган. Мабодо унинг хонадонига борсангиз, бир жуфт бедана, олтига она-бола тўғиларининг чўғур-чўғури диққатингизни тортарди. Хонадонга кўрк бағишлаган 20 турдан ортиқ каткусларни парвартиш лаш қаҳрамонимизнинг яна бир хоббисидир.

— Ҳар йили вилотимиз марказида бўлиб ўтадиган «Ўл байрам»да қатнашаман. Бу гуллари ана шу байрамдан олиб келганман. Уларнинг олди 30 йиллик гуллардир, — изох беради опа.

Аёл кишининг энг катта бахти — оиласидир. Матлуба Ҳамидова оилада умр йўлдоши Юсуфжон Собиров, фарзандлари Умиджон, Азизжон, Лилизжон, Мафтуна ва келинлари Нилуфар, Наргиза, Гўзалхон ҳамда 4 нафар ширин-шакар набиралари билан бахтли. Оила бошлиғи Юсуфжон ака ҳам шифокор, туман марказий шифохонасида ишлайди. Умиджон тумандаги қурилиш ташқилотларининг бирида муҳандис, Азизжон эса тадбиркор. Лазизжон, ҳуқуқшунос, Наманган шаҳар ИИБ

терговчиси. Бир-биридан оқила келинларни айтмайсизми? Тўнғич келин Нилуфар туман «Қишлоқхўжалик» акциядорлик жамиятида ҳуқуқшунос, ўртанчаси Наргизахон қайната-қайнонасига ҳамкасб, кенжа келин Гўзалхон ҳам ҳуқуқшунос — Чуст туман прокурорининг катта ёрдамчиси лавозимида меҳнат қилаётди. Мафтунахон эса ота-онасининг изидан бориб, шифокорлик касбини танлаган. Ҳозир у Андижон давлат тиббиёт институтининг 6-курс талабаси. Бир сўз билан айтганда, ушбу оилани озод юртининг обод оиласи дейиш мумкин.

Ҳақиқатда, бундай оиланинг янги 2006 йилни мамлакатимизда «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб эълон қилганини эшитдим-у, байрам кuni эрталаб Матлуба опанингка йўл олдим.

— Бу йилги конституция кuni биз учун қўшалок байрамга айланди, — дейишди Юсуфжон ака ва Матлуба опа.

Тушгача ҳовли силаннинг яқинлари, ёр-дўстлари билан гавжумлашиб кетди. Бу ҳолатни кутмаган хонадон соҳиблари уларнинг нақадар шарафлиқасини танлаганига яна бир бор амин бўлишди.

Хуришд СУЛТОНОВ,
журналист

МАЛҲАМ БЎЛИБ

фиддин Бобоев. — Кексаларимиз «Яши ота-она фарзанд учун олий мукофотдир» дейишади. Етакчимиз эса нафақат фарзандларининг, балки бизнинг ҳам олий мукофотимиз эканлиги шубҳасиз.

Бу фикрларнинг тасдиғи сифатида у кишининг ҳамкасбларидан эшитганимиз айрим воқеаларни келтириб ўтиш ўринли. Бир гал даволаш-профилактика бўлими бошлиғи Хушназар Гойибназаров вилотнинг Чортоқ тумани мудофаа ишлари бўлимида ўтказилаётган шифокорлар семинарига юборилди. Ана шу ерда тўсатдан унинг тоби қочиб қолади. Нима бўлганда ҳам иссиқ жон-да.

Ёки бошқа бир воқеа. Бундан икки-уч ой илгари бирдангиз Матлуба опанинг оёғи оғриб қолди. Ораси жуда ёқин бўлса-да, уйига қирақаш машинада кетди. Яшиямки ўзи шифокор, уй шароитида имкони бўлган даво усулларини қўллаганди, эрталабгача дард анча арчиди. Шунда ҳам ишга бироз кечикиб келди. Қараса, ҳамкасблари шифохонага кираверишда йилғилиб туришибди.

— Ҳа, тинчликми, нега ишларинг ни бошлаш ўрнига тўпганишди қолдиларинг? — ҳайрон бўлиб сўради у.

— Ҳозиргина ҳаммамиз қилбага юзландик-да, худудан сизнинг дардингизга шифо беришини тилаб,

● Madad talab maktab

CHIROQLARIMIZ
QACHON YONADI?

Оиламизда икки жонмиз. Болаларим ва невараларим уй-жой қилиб чиқиб кетишган. Муаммо шундаки, икки киши учун электр энергиясига ҳар ойда мажбурий равишда пенсиямиздан 3500 сўмдан пул ушлаб қолинапти. Ваҳоланки, биз ойига 100 киловаттга тенг энергия ишлатмаймиз. Бор-йўғи 1-2 та чироқ ёқишимиз мумкин. Қолаверса, бизда ҳар куни ток ўчиш ҳолати одат тусига кирган. Баъзида ҳафалаб чироқ ёнмайди.

Бирор соат бўлсин, мириқиб телевизор томоша қилишнинг илоҳи йўқ. Зарур вақтда ўчирилган чироқнинг ҳамма ётиб ўхлаган пайтда, бир-икки соатгина ёнишининг кимга кераги бор.

Электр учун ўрнатилган ҳисоблагич кўрсатган пулни тўлаб келаётганимиз ҳолда яна ортиқча пулни дўқ-пўписа қилиб ушлаб қолишди. Сабабини сўрасак почтани «...туманимизнинг давлатдан фалон сўм қарзи бор, қолаверса, ҳокимнинг талаби шу» деган жавобни беради.

Электр энергиясини ўғринча ишлатаётганлар ҳақидаги маълумотлар сир бўлмаса керак. Нега энди уларнинг фаолиятини тўқтатиш чоралари кўрилмагани ҳолда улар учун биз пул тўлашимиз керак? Қўшработ тумани ва электр тармоғи раҳбарларининг ёқмаган электр энергияси учун ихтиёрий- мажбурий 230 киловатт учун ҳар ойда пул ушлаб қолинсин деб буйруқ бериши қонунларимизга тўғри келадими?

Bekmurod BOTIROV,

Samarqand viloyati

Qo'shrabot tumani, Toz qishlog'i

Янги йил Қорбоси билан қизик.

● Javob

PROTEST KIRITILDI

Хонобод шаҳрида яшовчи Бузахро Ҳамдамовнинг тахририятга йўллаган шикоят хатига Андижон вилоят прокуратураси жавоб беради.

2005 йил 8 сентябр куни ЖКнинг 169-моддаси 3-қисми «а», «в» бандлари билан судланган У.Шерматовга нисбатан Хонобод шаҳар судининг ҳукмини ва ушбу ҳукми ўзгаришсиз қолдирган вилоят суди апелляция судлов ҳайъатининг 2005 йил 11 октябрдаги ажримини ўзгартириб, У.Шерматовнинг ҳаракатларини ЖКнинг 169-моддаси 3-қисми «а» бандидан 2-қисми «а», «г» бандларига қайта таснифлашни ва унга нисбатан шу модда билан ЖКнинг 57-моддасини қўллаб, енгилроқ жазо тайинлашни сўраб, жиноят ишлари бўйича вилоят судининг раёсатига протест киритилди ва ариза қаноатлантирилди.

A. QURONBOYEV,

Andijon viloyat prokurorining o'rinbosari

● Aks-sado

GOYKO MITICH HAQIDA BILMOQCCHI EDIM

Assalomu aleykum, hurmatli taxiriyat!

«Huquq» gazetasiyining utgan sonlaridan birida «Qanday kinolarni kurasiz?» nomli maqolani uqib, mulohazalarimni baen etish maqsadida sizlarga maktab yulnamokdaman.

Xalqning haeti va ozodligi

yuilida kurashuvchi mard va jasur uelonlarining qahramonliklari aks etgan, tarbiyaviy ruhdagi filmmlar hech qachon bezatyibor qolmagani. Menimcha, bugungi kunda ham shu tarzda kinoalarning yratilishi asosiy talab bulmoqi kerak. Jumladan, yugoslaviyalik aktyor Goyko Mitich ishtirok etgan «Ok

burilar», «Prerija», «Ontario soxiliida bulgan vokea», «Oceola» kabi filmmlar doimo zur kizikishi bilan tomosha qilinadi.

Gazetaning dam olish sahifasi orkali Goyko Mitich haqida ma'lumot berishingizni soxladim.

Botir AHMEDOV

Xatlar va jamoatchilik bilan aloqalar sahifasi

P.A.M.

2005 йилда тахририят муштарийлардан 1500 га яқин мактуб олди.

● Sarhisob

Мана, йил ҳам охираб қолди. Табиийки, бундай пайтда барча ишлар сарҳисоб қилинади. Жумладан, тахририятнинг хатлар ва жамоatchilik билан ишлаш бўлими ҳам ўтаётган йил давомида бўлимга келган хатлар ва уларнинг тақдирига назар ташлашни маъқул билди.

нуний ҳаракатлар, ўқитувчиларнинг синфларга ихтисослиги бўйича тўғри тақсимланмаслиги ва айниқса, мактаб биноларининг етишмаслиги ҳақидаги аризалар сони ҳам юқоридаги кўрсаткичлардан кам эмас.

Аммо, келган шикоятларга ҳамма идора ва муассасаларда ҳам аҳамият берилаяптими?

«Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонуннинг 15-моддасида бу ҳақда шундай дейилади: «Фуқароларнинг ариза, талқиф ва шикоятлари уларда қўйилган масалаларни ҳал

дати тегишли давлат органи раҳбари томонидан истисно тариқасида узоғи билан бир ойга узоғи тўғрисида ишнинг бўлиши мумкин ва бу ҳақда ариза ёки шикоят берган шахсга маълум қилинади».

Бундан ташқари Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси ва Бериуний туман прокуратурасига юборилган аризалар бўйича жавоб хати олиш муддати киши сабрини синондан ўтказадиган даражада қўзилиб кетаяпти. Масалан, фуқаро А.Войсованин шикоят Бериуний туман прокуратурасига, С.Халиев ва Т.Рей-

SHIKOYATNI
kim yozade?

Йил бошидан бери вилоятларимиздан жами 1500 га яқин хат келди. Уларнинг 20 дан ошиги вилоят ва туманлар ИИБ ходимларининг ҳаракатлари устидан ёзилган шикоятлардир. 25 нафар шикоятчи хатида суд қарорларидан норози эканлиги ёки суд қарорлари, ижро этилмай келаётгани ҳақида ёзган. Албатта, тахририят уларни тегишли жойларга вақтида жўнатишга ҳаракат қилди ва масъул идоралардан жавоб хатларини олди.

Жумладан, фуқароларнинг ойлик маошларини ўз вақтида (баъзан йиллаб) ололмаётганликлари ҳақидаги аризалар 25 дан ортқ. Масалан, Шўрчи мебел-қурилиш инженерлик хусусий компанияси бир гуруҳ ишчиларининг ёзишча, улар 2004 йил январ ойидан меҳнат шартномаси асосида иш бошлаб, декабр ойида Шўрчи тиббиёт коллежини куриб битказишган бўлса-да, 1.000.000 сўмлик иш ҳақини ололмаганлар. Хат Шўрчи туман прокуратурасига юборилган, аризадаги ваз тасдиқлангани ва қурувчиларнинг иш ҳақини ўндириб бериш ҳақида фуқаролик ишлари бўйича Денов туманлараро судига даъво аризаси киритилган. Бирок, шикоят муаллифлари тахририятга телефон қилишди. Маълум бўлишча, киритилган даъво аризаси бўйича чиқарилган суд қарори хануз ижро этилмаган.

Ҳар бир мансабдор вазифасига масъулиятлиқроқ ёндошганда бундай шикоятбозликлар камроқ бўлармиди.

Таълим-тарбиянинг ўчоғи бўлган мактаб нафақат бугунги кунда, барча даврларда ҳам муҳим аҳамият касб этган. Аммо шундай жойлардан ҳам шикоятлар туша бошлаган экан, бундан кўз юмиб кетиш мумкин эмас. Мактаб ҳаётида оз бераётган ноқо-

етиш ваколат доирасига кирадиган давлат органига ёки бўйсунув тартибда юқори турувчи органига берилади».

Келинг, узокқа бормайлик-да, бу ҳолини ёнгинамизда жойлашган Тошкент шаҳар прокуратураси ва шаҳар ҳокимияти мисолида кўриб чиқайлик.

Ҳамза тумани Боткин кўчаси 47-уйда истиқомат қилувчи М.Мўминованин аризаси шу йилнинг 5 августиди, «Антиқа тақомиллаштириш» номли мақола 22 сентябрда, «Ўз уйимиз бўлишини хоҳлаймиз» номли мақола эса 14 октябрда Тошкент шаҳар прокуратурасига юборилган эди. Бирок, жавобни тахририят ҳалигача олгани йўқ.

Ўз уйимиз бўлишини хоҳлаймиз» номли мақола Тошкент шаҳар ҳокимиятига ҳам юборилган эди. Аммо қонунда белгиланган муддатнинг ўтиб бўлганини билдириб, хатларнинг тақдир ҳақида жавоб сўраганимизда шаҳар мулк қўмитасидан жавоб олишимиз мумкинлигини айтишди. Телефон орқали суриштирувлар натижасида жавоб олишга эришилди. Ваҳоланки, қонуннинг 18-моддасида фуқароларнинг мурожаатлари куриб чиқиш муддатлари тўғрисида шундай ёзиб қўйилган: «...Ариза ёки шикоятлар масалани муҳитан ҳал этиши шарт бўлган давлат органига тушган кундан эътиборан бир ойгача бўлган муддат ичида, қўшимча ўрганишни ва текширишни талаб этмайдиган ариза ёки шикоятлар эса ўн беш кундан кечиктирмай куриб чиқилади. Ариза ёки шикоятни куриб чиқиш учун текшириш ўтказиш, қўшимча материаллар талаб қилиб олиш ёки бошқа чора-тадбирлар куриш зарур бўлган ҳолларда ариза ёки шикоятни куриб чиқиш муд-

имбаевларнинг хатлари Қорақалпоғистон Республикаси прокуратурасига юборилгани ҳолда ҳалигача жавоб ололмаганимиз йўқ.

Бизнинг бу ҳақда қўниб ёзишимиздан мақсад фуқароларнинг мушкуллини осон қилишга қўмаклашишдир. Маълум маънода шу мақсадга эришдик. Нокамтарлик бўлмасин-у, бир-икки мисол келтирсак. Уруг туманида яшовчи 1-гуруҳ ногирони Т.Ҳотамовнинг аризаси Самарқанд вилоят ижтимоий таъминот бошқармасига юборилган эди. Тахририят аралашуви билан вилоят ижтимоий таъминот бошқармаси томонидан Т.Ҳотамов ногиронлик арачасига билан таъминланган (аризачининг тахририятга йўллаган миннатдорчилик мактуби саҳифамизда эълон қилинган). Қарши туманидан Қ.Эшонқуловнинг электр энергияси учун тўловларини амалга оширишда рўй бераётган муаммоларни ҳал этишда ёрдам сўраб ёзган аризаси ҳам туман прокуратураси томонидан назоратга олиниб, ижобий ҳал этилди. Бундай мисолларни қўллаб келтиришимиз мумкин.

Аммо, текширишларда аризалар орасида ўзи ёзган хатни тан олмаслик ҳолатлари ҳам учрайдики, бу биринчидан, «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонунга зид бўлиб, иккинчидан, шикоятни текширишга жалб этилган ходимларнинг оворагарчилигига сабаб бўлади.

Тахририятнинг хатлар ва жамоatchilik билан алоқалар бўлими янги йилда ҳам муштарийлар билан ҳамкорлиқни қўнайтиришни ният қилган.

Келаётган ҳар бир хатга эътибор бериш, газетчоларнинг муаммоларини ҳал қилишга имконқадар қўмаклашиш бизнинг вазифамиздир.

Ma'mura DO'SIYOROVA,

«Huquq» muxbiri

TAHRIRYATDAN:

Хурматли мухлис!

Газетамизнинг 2004 йил 4 августда чоп этилган 31-сонидида «Мен кўп нарсани хиндулардан ўргандим» номли мақола айнан Гойко Митич ҳақида эди. Ундан актёр ҳақида батафсил маълумот олишингиз мумкин. Ҳозирча актёр ҳақида қисқача маълумот бериб ўтамиз:

Гойко Митич собиқ Югославиянинг Загреб шаҳрида туғилган. 1965 йилдан 1983 йилгача ГДРнинг «Дефа» номли миллий студиясида қизил таниллар ҳаётини акс эттирувчи бир неча фильмларда суратга тушган. У ўз юрти учун курашган хинду — Оцеола ва Текумсе образларини яратди. Айниқса, томошабин кўз ўнгига Чингачук бўлиб танилди.

Охириги пайтларда у театрда ижод қилаётгани ҳақида маълумот беради. Гойко Митич суратга тушган фильмларнинг намоиши бўйича тақлиқларнинг Ўзбекистон телевиденисига юборилишигиз мумкин.

QAROR VA IJRO

Қишлоқ тадбиркори! Аҳвол қандай?

Жиззах вилояти прокурори
Пўлат Назаров билан суҳбат

— Пўлат ака, сизнингча тадбиркорларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш нисба учун мамлакатимизда долзарб масала сифатида қун тартибга қўйилди?

— Тадбиркорлик субъектларининг манфаатларини ҳимоя қилиш масаласига, биринчидан, давлат ва жамиятдаги бошқа ўзгариш ва муаммолар билан яхлит ҳолда, иккинчидан, уни алоҳида ажратган ҳолда ёндашиш зарур. Келинг, гапни биринчисидан бошлай қолайлик.

Кейинги ўн беш йил давомида ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти барпо этиш йўлида тарихий қадам ташланганини бозор иқтисодиётининг тўла-тўқис қарор топаётганидан ҳам қўриш мумкин. Чунки, факат бозор иқтисодиётининг фуқароларнинг тадбиркорлик билан шуғулланишига, меҳнати самарасидан кўпроқ наф олишига, мулкдор бўлишига имкон беради. Бугунги кунда олди-соти, шартнома, товар, нарх, талаб каби тушунчалар ҳаётимизга жуда сингиб кетди. Мана шунинг ўзи ҳам тараққиётда қандай қатта ўзгаришлар бўлганига мисолдир. Лекин тани олиш лозимки, шунча курашлар, интилишларга қарамай ҳали олдимизда қатта муаммолар мавжуд. Булар қўлайлик, эскича фикрлаш, ўз манфаатини бошқаларнинг манфаатидан устун қўйиш каби иллатлардир. Президентимиз Ислам Каримовнинг яқинда конституцияимизнинг ўн уч йиллиги муносабати билан булган йилгилидаги маърузасида ҳам шу ҳақда айтиб ўтилди.

«...Берчимиз ҳаётимизда ханузгача учраб келаётган локдайлик ва бепарволик асоратлардан бутунлай халос бўлишимиз зарур. Иккинчидан, мамлакатимиз ва унинг атрофида содир бўлаётган воқеа ва ҳодисаларга доимий дахлдорлик ҳисси билан яшашимиз даркор. Токи шу юртда яшайдиган ҳар қайси инсон ана шу мураккаб иқтимоий жараёнлардан ҳар томонлама хабардор бўлиб, уларга нисбатан ўз фикри ва муносабатига эга бўлсин... Учинчидан, ҳар бир фуқаро ўзининг тақдир ва эртанги кунини учун ривожланиш йўлимида ҳар бўлиб турган тўсиқларга қарши қатъий кураш олиб бориши керак».

Назаримда бу жумлалар тадбиркорликка ҳам тааллуқли. Чунки тадбиркорларнинг ишига ноқонуний аралашувлар, уларнинг ҳуқуқини менсимаслик, шартномага риоя этмаслик каби кўпгаб муаммоларнинг ечими ҳам Президентимизнинг юқорида айтиб ўтган тўсиқларга қарши қатъий даражада кураш олиб борилишига боғлиқ. Иккинчидан, «тадбиркорлар — жамиятнинг олтин фонди» деган фикрга тўлиқ қўйиламан. Улар ишлаб чиқаришни, қишлоқ ҳўжўлигини, хизмат кўрсатиш соҳасини, қўйиники, бутун иқтисодиётни ривожлантиришда таянчлиги мумкин булган бирдан-бир қатламдир. Бинобарин, шундай шартларда уларнинг манфаатини ҳимоя қилишга алоҳида этибор қаратилиши табиий. Айниқса ваколатидан фойдаланган ҳолда уларнинг фаолиятига ноқонуний аралашига ҳозир нозир шахслар мавжуд бир шартларда бу масалага давлат миқёсида этибор қаратилаётганини эътироф этиш зарур.

— Шу ўринда аниқ нисолларга мурожаат қилсангиз...

— Масалан, Фалларол тумани солиқ инспекцияси ходими Р.Хўдоқўлов шу йил май ойида тадбиркор З.Уроқбоевга иш ҳўжатларидан камчиликларни йўқотишни ваъда бериб, 50.000 сўм пулни пора тарқаси-

да олган. Шунингдек, Зомин тумани солиқ инспекцияси томонидан «Зафар» фирмасига ноқонуний равишда 148.000 сўм жарима солинган.

— Айтинг-чи, Жиззах вилояти прокуратураси томонидан бу йўналишда қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— 2005 йил тадбиркорларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш юзасидан бурилиш йили бўлди. Бу борада Президентимизнинг қатор фармон ва қарорлари чиққани фикримизга далил бўла олади. Прокуратура органлари ҳам зиммасига юклатилган ва-зифаларни бажариш йўлида фаолият кўрсатмоқда. Мисол сифатида бир фактга эътиборингизни қаратмоқчиман. Жорий йилнинг ўн бир ойи давомида 136 та тадбиркорлик субъектларининг манфаатини қўлаб судларга 146.941.000 сўмлик даъво аризалари киритилиб, тўлиқ қаноатлантирилган. Жиззах асосан аграр вилоят бўлгани учун тадбиркорларнинг 90 фоизи қишлоқдаги фермерлардир. Юқорида таъкидланганидек, улар манфаатларини ҳимоя қилишнинг таъкидидан ҳимоя қилинмоқда.

Масалан, Фалларол туманидаги «Д.Йўлдошев» ширкат ҳўжалиги оғир модир У.Хонимқўлов «Элмурод» ота-фермер ҳўжалигидан 2.090.000 сўмлик эҳтиёт қисмларни олиб, ўзлаштириб юборган. Ушбу факт юзасидан жиноят иши кўзғатилиди.

Жиззах туманидаги «Н.Абдуалимов» агрохизмат маркази мансабдорлари «Р.Тўйчиев» фирмасига қарашли 55 гектар ерга экилган экинларни буздириб ташлаганлар. Улардан фирмага 826.000 сўм маблағ ундириб берилди. Фориш туманидаги «Фориш» ширкат ҳўжалиги мансабдорлари ширкат аъзоларига тегишли 1.886.000 сўмлик қўйларни ўзлаштирган. Умуман, қоревдорларнинг манфаатини ҳимоя қилиш юзасидан 1.612.000 сўмлик зарарни айбдорлар иқтиёрий равишда тўлашди. Ҳўжалиқ судига 19.739.000 сўмлик зарарни ундириш юзасидан 28 та даъво аризаси киритилди. Қўйи-бузилишига йўл қўйган шахсларга нисбатан 16 та жиноят иши кўзғатилиб, 48 киши маъмурий жавобгарликка тортилди.

Жиззах вилояти прокуратураси ходимлари янги йилда ҳам бу йўналишдаги фаолиятни сўсайтирмайдилар.

Абдурахмон МУСТАФОҚУЛОВ

ТАҲЛИЛ

— 2005 йилда амалга оширилган ишларингиз сизни қониқтирадими? Нисолардан қўнғингиз тўлдию, нисолардан тўлмади?

— Дарҳақиқат, биз прокуратура ходимлари ҳам йил бўйи қилган ишларимиз ҳақида раҳбарият олдида, виждонимиз олдида ҳисобот берамиз. Юқуқларимизни мустаҳкамлашга, камчиликларимизни йўқотишга ҳаракат қиламиз. Муҳими халқимизнинг ишончини йўқотмаслик, уларнинг ҳўқуқларини ҳимоя қилиш, давлатимизда қонун устуворлигини таъминлашдан иборат.

Ҳаёт шиддат билан ривожланмоқда. Инсон ўзидан қониқдими,

— Сизнингча, прокурорлар ва-зифаларини бугун тўла ундааляптими? Умуман бугунги прокурор қандай бўлиши керак?

— Конституциянинг 118-моддасига кўра Ўзбекистон ҳудудида қонунларнинг аниқ ва бир хилда бажарилиши устидан назоратни мамлакатнинг Бош прокурори ва унга бўйсунувчи прокурорлар амалга оширади. Бугунги прокурор жойларда содир бўлаётган ҳар бир воқеа ва ҳодисадан хабардор бўлиши, ўзининг мустақил фикрига эга бўлиши зарур деб ҳисоблайман. Чунки бугун прокуратура Президентимиз таъкидлаганидек, халқнинг устидан назорат қилмаслиги,

тез жойларга чиқиб, уларнинг ҳўлидан хабар олиш-моқда. Ҳозир туманда 13.032 нафар пенсия ва нафақа олувчи бор. 2005 йилнинг 11 ойи давомида улар учун бюджетдан 3.772.147.589 сўм пул ажратилди ва тарқатиб берилди. Туман прокуратураси аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган қўнунлар ижроси юзасидан 3 та текшириш ўтказиб, қўнунбузилиш ҳолатларини бартараф қилиш бўйича тегишли чораларни кўрди.

— Жиноятчиликнинг олдини олиш борисида қандай ишлар қилинапти?

— Туманда 2005 йилнинг 11

Элликқалъа тумани прокурори Ф.АЛЛАМБЕРГАНОВ:

«Элимизда тинчлик, оғузда ҳаёт ҳўкүм сўрсин!»

демак ишда ўсиш бўлмайдими. Изланишдан тўхтайдими. Аслида ундай бўлмаслиги керак. Элимиздаги тинчлик, оғизбирчилик, оғузда ҳаётимиз ҳаммаша барқарор бўлсин.

— Биринчи кўрган ишнингиз ҳақида айтиб бера оласизми?

— Мен 1997 йили Нуқус давлат университетининг ҳўқуқшунослик факултетини тамомлаб, Шуманой тумани прокуратурасига иш ўрганиш лавозимига ишга боғланман. Шу вақтларда туман прокурори аълоий инсон Кенжеғалий Қоракўзиев эди. Хали таърибаси йўқ ҳодим эдим. Тўғрироғи, ишни нимадан бошлашни ҳам билмай хонамда ҳаёл суриб ўтирганнимда хонамга қўлида бир нента «дело»ларни ушлаганича Кенжеғалий оға кириб келди. «Ҳа, йигитча, нимага ўйланиб ўтирибсиз? Унақаси кетмайди. Мана сизга қандай иш олиб келдим, ҳали ўрганиб кетасиз. Кўпроқ ўз устингизда ишлашингиз зарур», деб қўнғилими кўтарди.

«Делон» қўнғилига олаяман-у, ҳажжонланапман. Қарангки, бу ишим тумандаги бир Н. исмли фўҳиша аёл ва унинг М. исмли қизи тўғрисида экан. Бу иш мендай ёш ҳодим учун анча оғир эди. Лекин прокуроримиз Кенжеғалий оға менга ёрдам бериб, ҳар бир ҳолатга жиддий ёндашишни кераклигини, ишни шўшилмасдан ҳар тарафлама ўрганишни лозимлигини тушунтирди. Жиноят фўш этилди. Айбдорлар жазоланди.

аксинча, унга хизмат қилмоғи даркор. Энди ишимизни қандай ундааляптими? Умуман бугунги прокурор қандай бўлиши керак?

— Ҳар кун қўнғилингизга ўйнаб инсонлар ёрдам сураб келишади. Фўқаролар билан ишлаш прокуратурада қандай йўлга қўйилган?

— Туман прокуратурасида бу иш Бош прокурорнинг «Фўқаролик ва юридик шахсларнинг мурожаатлари кўриб чиқилишида қўнғилини қилиш таъминлаш тўғрисида»ги буйруғи асосида йўлга қўйилган. Шунингдек, фўқаролар билан яшаши ва иш жойларига бориб ҳам учрашувлар ўтказиш йўлга қўйилган. Бизда қабул тўнрада қатъий белгиланган эмас. Ҳар бир фўқаро хоҳлаган пайтида келиб учрашиши мумкин. 2005 йил давомида туман прокуратурасига 285 та фўқаро ариза берди. Уларнинг қўнғилиги жойида халқилини ва бир қанчиси тегишли идораларга юборилиб, қаноатлантирилди.

— Туманда аҳолини ижтимоий ҳимоялаш масаласи қандай ҳал қилинапти?

— Халқимизни ҳар томонлама ижтимоий ҳимоя қилиш давлатимизнинг устувор қатливларидан ҳисобланади. Шу боис бу масалага жиддий ёндашган ҳолда пенсия оғирлар, бokuвечисини йўқотганлар, ёлғиз ашовчилар билан мунтазам ишлашни йўлга қўйганмиз. Ҳодимларимиз ҳўқимият, ижтимоий таъминот бўлими ходимлари билан тез-

ойида 111 та жиноят ҳисобга олиниб, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қасддан одам ўлдирishi 200 фойизга, талончилик 100 фойизга, фирибгарлик ҳам сезиларли даражада қамайишига эришилди. Жиноятчиликнинг олдини олиш бўйича ишлар режа асосида йўлга қўйилган. Жўмладан, маҳаллалар, қорхона ва ташкилотлар, ўқув муассасаларига бориб учрашувлар ўтказилапти. Тушунтириш ишлари олиб боришмоқда. Туман, республика газеталари ва телевидениесида қиқишлар ташкил қилинапти.

— 2006 йил мамлакатимизда «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб эълон қилинди. Туманда бу йўналишда прокуратуранинг ўрни қандай бўлади?

— Ҳақиқатдан ҳам Президентимизнинг ташаббуси билан ҳар йил бирон ном билан атаб келинмоқда. «Сихат-саломатлик йили» да туманимизда диққатга молик ишлар қилинди. Туман прокуратураси томонидан «Сихат-саломатлик йили» миллий дастурининг ижроси бўйича қатор текширишлар ўтказилгани самара берапти. Марказий касалхона замонавий жиҳозлар билан таъминланди. «Гулистон», «Қирққиз», «Тозабог» овул фўқаролар йиғини ҳудудларида ҳашар йўли билан врачлик пунктлари қўрилди. «Дўстлик» овул фўқаролар йиғини ҳудудидаги поликлиника ва туман марказидаги тиббиёт коллежи реконструкция қилиниб, талабалар учун янги ётоқхона қўриб битказилди. Бундай хайрли ишлар «Ҳомийлар ва шифокорлар йили»да ҳам давом эттирилади.

— Ҳар йили элликқалъа қўлаб ёшлар олий ўқув юртиларини, коллежаларни битириб келишади. Уларни ишга жойлаштириш масаласи қандай ҳал қилинапти?

— Ҳозир туманимизда 121.404 нафар аҳоли истикомат қилиди. Уларнинг 30.509 нафари мактаб ва коллеж талабалари, 35.000 га яқини меҳнатга лаёқатли ёшлардир. Биз ҳар йили ўқув юртиларини битириб келаётган ёшларнинг қатъий ҳисоб-китобини оламиз. Тегишли маълумотлар барча идора, ташкилот ва қорхоналарга юборилиб, туман аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва меҳнат бўлими, «Қамолот» ёшлар ташкилоти билан ҳамкорликда ҳар йили икки марта бўш иш ўринлари ямаркаси ўтказилади. Уларда иш сураб келган барча фўқароларни иш билан таъминлаш чоралари қўрилади.

«Нуқуқ» муҳбири Нуриддин ОҚНАЗАРОВ суҳбатлашди

SUD QARORIDAN KEYIN

БАХТИНГ БУТУН БЎЛСИН, БОЛАКАЙ!

Суд ҳўқими ўқилди. Шу билан жавобгар жазосини олиб, ҳаммаси нисҳосига етгандек кўринади. Лекин қўнғилилик билмайдими, суд қарори чиққандан кейин ҳам сўртлашиб жараён юзага келади. Базъан моддий зарарни тўлаши лозим булган жавобгарни топиб бўлмай қолади, айрим ҳўллarda эса қарздор маблағи йўқлигини айтиб оғир муддат сўради. Алментларни ундириш билан боғлиқ ишларда эса бундан-да оғир вазиятлар юзага келади. Яқинда авалгалардан бутун фарқ қиладиган ижро иши амалга оширилди. Фўқаро Шаҳноза Сангирова икки ярим ойлик фарзандини суд орқали қайтариб олди.

2004 йил 22 августда Ш.Сангирова билан Д.Содиқов турмуш қуришади. Бир йил ўтиб фарзандли бўлишди. Аслида фарзанд оилани янада тотув қилиши керак эди. Лекин бундай бўлмади. Узаро жанжаллар барҳам топиш ўрнига қўнундан қўнға авж олди. Қайнонаси ҳам Шаҳнозани бирон жойда ишламаслиқда, уларни ҳўрмат қилмаслиқда айблади. Бу орада Д.Содиқов Қашқадарёга кетиб, шартнома бўйича ҳарбий хизматини бошлади. Турмуш ўртоғи ҳеч бир гап-сўзсиз Қашқадарёга кетиб қолганидан кейин Шаҳноза ҳам отасининг ўйига қетмоқчи бўлади. Лекин қайнона-қайнота икки ярим ойлик неварасини олиб қолишган, она нима қилишни билмай қолди.

Чакалоғидан айрилиб қийин аҳволда қолган она

охир фўқаролик ишлари бўйича Дўстлик туманлараро судининг эшигини қоқди. 13 октябр кунини бўлиб ўтган суд мажлисида судья М.Элмуродова болаши Ш.Сангировага қайтариш тўғрисида ҳал қилув қарори чиқарди. Қарорни ижро этиш Пахтакор туман суди ижрочилирига юклатилади.

14 октябр кунини қарор ва ижро варағи Пахтакор туман суди катта ижросини С.Эгамбердиевга келиб тушди. У киши мени ҳўзурига қачириб, тезлик билан ижро ишини оқирга етказишни сўради ва зшиқ олдида жабрланувчи турганини айтиди. Чикби қараганимизда ҳақиқатан ҳам йўғлайвериб қўзлари қизариб кетган бир келинчақ турарди. Шўшилиш равишда туман профилактика инспектор ва даъвогар Ш.Сангирова билан унинг турмуш ўртоғининг ўйига бордик. Қайнона бўлими Фазилат Содиқова неварасини қайтариш нияти йўқ эди. У бу гўдак ўғлининг ҳам фарзанди эканлигини, унда ўғлининг ҳам ҳақи борлигини айтиб, болаши беришни хоҳламади. Аммо суд қарорини кўрсатиб, эмизлик бола онасининг ёнида бўлиши лозимлигини тушунтирганимиздан кейин ноилоқ беришга мажбур бўлди. Боласини қўлига олган онанинг қўвончини таърифлашга тил оқиз. Шу топда унинг қўнғилидан нелар кечди экан? Ҳар қалай боланинг бахти бутун бўлиши учун ёнида отаси ҳам бўлиши лозим.

Набижон РУСТАМОВ,

Пахтакор туман суди ижросини

Хар гал Холиджон аканинг қабулига борганимда эшик олди беморлар билан тўла бўлади. Бу сафар ҳам шундай экан. Икки киши кираверишда туриб олган. Навбатсиз ҳеч кимни киргизийми? Мақсадимни айтиб, қайси кун учрашишни келишиб олишим кераклигини, кўп вақт олмаслигини айтсам ҳам қўнишмайди. Бир-икки дақиқа вақт сўраб, уларни бир амаллаб кўндириб, ичкарига кирдим. Холиджон ака бир мўйсафидни текшириб бўлиб, эшиккача кузатиб келар экан, қария унинг гапини эшитмаганини айтиб, қаттиқроқ гапиришни сўради.

— Сизга қаттиқ гапиролмайман, отахон. Ёшингиз улуг. Уят бўлади. Ҳамма гапни мана ўғлингизга тушунтириб қўйдим. Худо хоҳласа, ҳаммаси яхши бўлади, — деб Холиджон ака ўзига хос мулоҳим овозда, ўта босиқлик билан жавоб берди. Отахон чиқиб кетгач, менга юзландамда, мақсадимни эшитгач, икки кундан кейин вақт ажрата олишини айтди. Мана, орадан икки кун

ят марказларида бўлимлар очилди. Бу марказларнинг биринчи галдаги вазифаси, номидан ҳам маълум, аҳолига биринчи тез ёрдамни кўрсатиш. Жойларда қишлоқ врачлик пунктларининг очилиши ҳамда у ерларда малакали шифокорлар иш бошлаганини айтмайсизми! Ёки келаси йилнинг «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб аталишини олайлик. Фахрланасан арзийди. Юртимизда шундай саховатпеша, қўли очик кишиларимиз борки, улар богча-ю мактаблар, дўкон ва гузарлар қуриб беришмоқда. Энди юқорида айтганимдек инсон соғлиги энг бебаҳо неъмат экан, янги йилнинг «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб аталиши ҳам ана шундай юртдошларимизга бир

қўймайман. Жуда берилиб кетган бўлсам керак, бир кун футбол ўйнашга отландим.

— Ҳа, йўл бўлсин? — сўрадилар отам.

— Футболга.

Ўшанда у киши билан қўйидагича савол-жавоб бўлиб ўтган эди:

— Сен қаерда ўқийсан?

— ТошМИДА.

— Ким бўлиб чиқасан?

— Шифокор.

— Ҳа, балли. Шифокор, аммо футболчи эмас. Тўғри, спорт ҳам керак, ўғлим. Аммо ҳар нарсаси ўз ўрнида бўлиши керак. Буни эсинг-

Таниқли кўз шифокори, тиббиёт
фанлари доктори, профессор
Холиджон КОМИЛОВ билан
сўхбат

Муносиб издодон

ўтиб, Холиджон ака билан у кишининг хонадонида учрашиб турирмиз. Буни қаранг-ки, мен борган куннинг эртасига домланинг туғилган кунлари экан. Таб-ригимни қабул қилар экан, у киши кулимсираганча жавоб берди:

— Буни қаранг-а, ҳаш-паш дегунча олтишдан ҳам ошибман-у, ўзим сезмабман-а. Сабабини биласизми, оллоҳга шукур, онам доимо ёнмайдилар. У киши бор экан, худо хоҳласа, қаримайман. Фарзанд доимо она учун бола бўлиб қолаверар экан-да. Бахтимизга оналаримиз бор бўлишсин, доимо соғ-саломат юришсин.

— Холиджон ака, мана «Сихат-саломатлик кишининг тугашига ҳам саноқли кунлар қолди. Келгуси йилнинг «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб аталishi ҳам бевосита сиз фаолият кўрсатаётган соҳага боғлиқ. Бундан кўрилиб турибдими, ҳукуматимиз биринчи гада асосий эътиборни халқимизнинг соғлигига қаратмоқда.

— Тўғри айтдингиз. Албатта, инсон учун соғлиғидан ортиқроқ бахт йўқ. Ҳамма нарсангиз тўқин-у саломатлик жойида бўлмаса, дилингиз ҳуфтон бўлади. Ҳеч нарсаси татимайди. Шу ўринда озгина тарихга мурожаат қилсак. Ўтган асрнинг ўрталарида асосан икита — АҚШ ҳамда Совет Иттифоқининг соғлиқни сақлаш тизими бор эди. Иттифоқнинг тизими учта йўналишда олиб борилган. Қасалликнинг олдини олиш, даволанишда ҳамма тенг ва бепул хизмат. Тиббиётга бюджетдан салмоқли маблағ ажратилар эди. Афсуски, биз «турғунлик даври» деб атайдиган пайтга келиб, бу маблағ анча камайди. Натижаси ўзингизга маълум. Шукурки, истиқлолга эришдик. У кунлар ортда қолди. Шахсан мен соғлиқни сақлаш ходими сифатида ҳукуматимизнинг бугунги сийсатига тан бераман. Мисол учун, собиқ 16-қасалхона Республика шифохонаси ёрдам илмий марказига айлантирилди. Вило-

даватдир. Қолаверса, бу гап биз — шифокорларга ҳам тегишли.

— Энди сўхбатимизнинг асосий қисмига ўтсак. Халқимиз «от изини той босади» деб бежизга айтмаган. Маълумки, отангиз Мухаммаджон Комилов нафақат юртимизда, балки хорижда ҳам машҳур кўз шифокори бўлганлар. Айтинг-чи, у кишининг фаолиятини давом эттиришингизга нима сабаб бўлган?

— Болаликда ҳаммада ҳам гоҳ у, гоҳ бу касбга ҳавас уйғонади. Мен ҳам бундан мустасно эмасман. Турли касбларга, айниқса футболга қизиқардим. Жумладан, балки отам туфайли бўлса керак, шифокорликка ҳам. Аммо, мактабда ўқиб юрган кезларимда иншоидан имтиҳон бўлса «албатта шифокор бўламан» деб ёзардим. Ўқини битириш арафасида отам раҳматли ёнларига ўтказиб олдилар-да, «Ўғлим, мана эрта-индин мактабни тугатсан. Бир касбнинг бошини тутишинг керак. Ўйлаб кўрддингми? Менга қолса, сен ҳам шифокор бўлгин. Тўғри, бойиб ҳам кетмайсан, камбағал бўлиб қийнаиб ҳам қолмайсан. Лекин, энг асосийси, ҳам одам танийсан, ҳам халққа фойдадан тегади» дея насиҳат қилдилар.

Шу гапдан бўлди-ю, ўқишга кирдим. Институтни тугатганимдан шу кунгача шифо истаб келганларга қўлдан келганча ёрдам бериб келмоқдаман. Биласизми, мен бугун қандай даражага эришган бўлсам, барчаси отам туфайли. Оилада ёлғиз ўғил бўлганим боис бўлса керак, болалигимдан нимага қизиққан бўлсам, ҳаммасига рухсат бор эди. Лекин метёри билан. Вақти-вақти билан тартибга қасириб, ўша нарсасида чуқур киришиб кетишининг олдини олар эдилар. Шу сабаб бўлса керак, ҳозир рўзгорда эркак киши билиши керак бўлган неки нарсаси бўлса, мактабдаман-ку, қўлимдан келади. Бунинг учун отамдан бир умрга миннатдорман. Бир мисол. Институтда ўқийман-у футбол ўйнашни

дан чиқарма.

Мана шу воқеага салкам қирқ йил бўлибдики, ҳануз эсимдан чиқмайди. Қолаверса, улардан хотира бўлиб қолган китоблар-чи? Яна бир гап. Отам умрларининг сўнгги пайтларида айтган бир гап ҳали-ҳануз қулоғим остида янграйди.

— Ўғлим, — дегандилар ўшанда отам, — мен сенга бойлик эмас, ундан-да қимматлироқ нарсаси қолдириб кетаман. Булар ил-лим билан ҳунарим! Биласизми, отам яна бир шифокорлар сулоласига асос солиб кетдилар десам янглишмайман. Синглим Гулжамила ҳам олий тоифали кўз шифокори. «Хурмат белгиси» орденига сазовор бўлган. Икки қизи онасининг изидан кетиш, шу касбни танлашди. Ўғли стоматолог. Қолаверса, қизим Дурдона ҳам келажақда айнан кўз шифокори бўлишни ният қилиб юрибди.

— Инсон организмнинг энг нозик аъзоларидан бири кўз ҳисобланади. Баъзиларда кўз касалликлари туғма бўлса, бошқаларда кейинчалик пайдо бўлади дейишади. Ҳаётда ростдан ҳам шундайми? Уларнинг олдини олиш учун нима қилиш керак?

— Дарҳақиқат, шундай. Эмбрион эндигина пайдо бўлиб, уч ҳафталик бўлганида парда орасида гавҳар вужудга келади. Уни ўз навбатида яна бир парда ўраб олади. Яъни, ўзига хос равишда ҳимоясига олади. Эмбрион уч ойлик бўлгунча кўз аъзолари шаклланади. Аёлни ҳомилдорлик даврининг барча жараёнида эҳтиёт қилишимиз, лекин боланинг қўзи ҳам нуқсонсиз бўлишини хоҳласак, айнан шу даврда алоҳида парварири қилишимиз керак. Тўғри, кўзидан нуқсон билан туғилган болалар ҳам бор. Бунинг ўзига хос бошқа сабаблари бор. Бунинг учун ҳозиргина айтганимдек, она соғлом бўлиши керак. Хабарингиз бор, сўнгги пайтларда никоҳдан ўтаётган ёшларни тиббий комиссияларга бораюл-миз. Албатта, соғ ота-онадан соғлом фарзанд туғилиши таби-

лага партада тўғри ўтириш умур-тқа поғонасига таъсир қилиши қандай таъкидланса, ёруғлиқнинг чап томондан тушиши, китоб ўқийтганда овқатланмаслик, чалғимаслик ёки ётиб ўқимаслик кераклиги ҳам шундай ўргатилади. Буларнинг ёш организмга таъсири катта. Тасаввур қилинг-а, бола ўн беш ёшга чиққанида унинг кўриш қобилияти нормал ҳолга нисбатан юз эллик-икки юз фоиз бўлади. Кейинчалик, яъни қирқ ёшдан ўтгандан кейин гавҳарнинг қотиши бошланади. Ахир ҳаётда абадий нарсаси йўқ-ку.

Бугун катаракта касаллиги нисбатан кенг тарқалган. Халқ орасида бу ҳолат гавҳарнинг парда билан тўсилиши деб тушунилади. У жарроҳлик йўли билан даволанади.

Ҳозирги ёшлар китобдан кўра телевизор билан компютерни афзал билишади. Агар боя айтганимдек телевизор кўриш билан компютерда ишлаш метёрида бўлса, бунинг зарари йўқ. Аммо ҳозир компютерга тўхталмоқчиман. Деярли кун бўйи экранга тикилиб ўтиргандан кейин близорукост (яқиндан кўриш) ривожланади. Бундайларнинг кўзи яқиндан кўришга мослашиб қолади. Узоқ эса хира кўринади. Баъзи касб эгалари, айниқса чўпонларнинг кўзлари далнозоркорост (узоқ-ин яқини кўриш)га мослашган бўлади. Албатта иккаласи ҳам нормал ҳол эмас.

— Айтишларича, инсоннинг бирор аъзоси яроқсиз бўлиб қолса, бошқаси ўта ривожланиб кетар экан.

— Бунга ҳаётда мисоллар кўп. Масалан, ўтган асрнинг 80 йилларида отам билан Москвага борган эдик. «Россия» меҳмонхонасининг саккизинчи қаватида бир учрашувга шошибди қиёб келатётимиз. Бир маҳал йўлқанин нариги томонда биз томонга келатётган икки киши кўринди.

— Ўғлим, Қудрат аканг-ку (Қудрат ака ўша пайтда Республика кўрлар жамиятининг раиси эди), — дедилар отам, — учрашган

жойимизни қара.

— Аксига олиб, ўзи шошиб турган бўлсак.

Вақтни қизғондим.

— Йўқ, ўғлим. Саломлашмасак бўлмайди.

Бу пайтда ораимиз анча яқинлашиб қолган эди. Ишонасизми, биз ҳали саломлашишга оғиз жуфтлашмасимиздан Қудрат ака:

— Ассалому алайкум, Мухаммаджон ака, — деб салом берса бўладики. Ҳайратда қолдик.

— Қандай танидингиз? — сўрадилар отам.

— Қадамизнинг товушидан. Ваҳоланки, полга гилам тўшалган эди.

Сўхбатимизнинг иккинчи кунини Холиджон ака операция қилган беморлар билан сўхбатлашиш учун қасалхонага йўл олдим.

— Худойбердиева Зулфия бўламан, — дея ўзини таништирдим ўрта ёшлардаги аёл. — Оҳангарон туманиданман. Саломатликнинг қадрига вақтида етмас эканмиз. Шу йилнинг баҳорида чап кўзим тўсатдан хиралашиб қолди. Аввалига аҳамият бермадим. Кузга келиб деярли

қўрмай қолдим. Олмалиқдаги шифокорларга учрашдим. Дори-дармон қилишди. Нафи бўлмагач, шу ерга келиб, Холиджон акага учрашишни тавсия қилишди. Бу ерда яхши кутиб олиб, кўнглимни кўтаришди. Душанба кўни келган бўлсам, эртасига операция бўлди. Докани олишганда кўзимни тўсиб турган хираликдан асар ҳам қолмаган экан. Мана тўрт кун ўтиб, бугун уйга жавоб бердик. Қувончимни қандай изҳор қилишга, домлага қандай миннатдорчилик билдиришга ҳайронман. Илоийм, қўллари дард кўрмасин.

— Ўзим ҳам, турмуш ўртоғим ҳам шифокор бўлганлигимиз боис Холидбек ака билан азалдан танишмиз, — салом-алиқдан кейин гап бошлади иккинчи бемор. — Исми-шарифимни ёзиш шарт эмас. Раҳматли онамни ҳам, қайнотамни ҳам Холиджон ака операция қилганлар. Қайнотам ҳозир 90 га чиққанлар. Худога шукур, кўзларидан шикоятлари йўқ. Ўзим шифокор бўлганим, соҳани яхши билганим учун бу ердаги шарт-шароитга, ходимларнинг муомаласига ҳавас қилдим. Холиджон аканинг операция пайтида ўзларини тутишини айтмайсизми? Тан олиш керак, бундай пайтда қўпинча врачлар ёнларидаги ҳамшираларга қаттиқроқ гапириб юборишади. Ёнги нарқоз таъсирида бўлганлигим боис ҳамма нарсадан хабардор эдим. Домланинг шошмасдан, босиқлик билан қилган ҳаракатларини беҳитиёр заргарнинг маҳоратига қиёслагим келади. Нафақат беморларнинг, балки халқимизнинг бахтига омон бўлсинлар.

Опанинг тилакларига қўйилган ҳолда, газетхонлар номидан Холиджон ака Комиловни кечроқ бўлса-да, туғилган кунлари билан табриқлаймиз. У кишининг масъулиятли, аммо шарафли фаолиятида омадлар тилаймиз. Қўллари ҳеч қанон дард кўрмасин.

Ғафуржон АЛИМОВ,
«Нуқуқ» муҳбири

YER ASLIDA KIMNIKI?

Тумандаги деҳқон бозори ҳудудида бўлган, давлат кадастр рўйхатидан ўтган, ордер асосида жисмоний шахслар сотиб олган ошхона ёки дўкон биноси жойлашган ер учун ер солиғи ижара тартибда олиниши тўғрисида?

Жисмоний шахсга тегишли ошхона ёки савдо дўкони давлат кадастр рўйхатидан ўтиб баҳоланган бўлса, мулк ва ер солиғи неча фоиз олинади?

Худди шу бино ва у жойлашган ерда қўшимча қурилиш қилинса, янги бино учун яна ҳокимнинг қарорини чиқариш, яъни фойдаланишга топшириш қарори бўлиши шартми?

O.YUSUPOV,
Kito' tubani

Агар ушбу савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектилари улар жойлашган ер участкаси билан биргаликда ҳусусийлаштирилган ва унга бўлган мулк ҳуқуқи қонунда белгиланган тартибда давлат рўйхатига олинган бўлса, ер солиғи ижара тартибда эмас, балки жисмоний шахс эгаллигида ер участкаси сифатида ундирилади.

Солиқ кодексининг 95-моддаси талабига кўра, жисмоний шахснинг шахсий мулки ҳисобланган иморат, бино ва иншоотлар учун мол-мулк солиғи ҳар йили 1 январь ҳолати юзасидан коммунал хизмат кўрсатиш идоралари берадиган инвентаризация қийматига доир маълумотлар асосида, бундай маълумотлар бўлмаган тақдирда эса, мазкур объектиларнинг мажбурий суръатси бўйича тўловларни ҳисоблаб чиқариш учун қўлланадиган баҳо асосида ҳисобланади. Ер солиғи солиқ органлари томонидан ер участкаси ҳақиқатда эгаллаган майдондан келиб чиқиб белгиланади.

Бундай эгалликда бўлган жойда янги ёки қўшимча иморат қурилганда мазкур бино иморатларини ҳисобга олиш ва назорат қилиш органлари томонидан рўйхатга олиниши лозим. Бунинг учун туман (шаҳар) ҳокимининг қарори қабул қилинмайди.

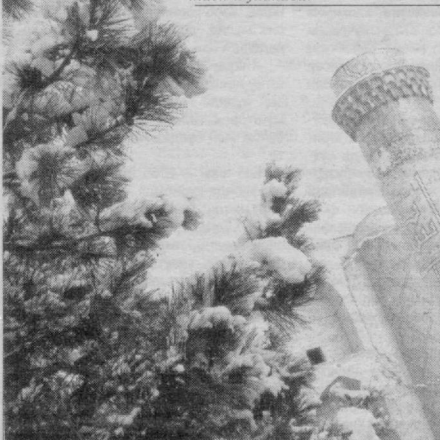
IKKITA BOLAGA BITTA NAFQA

Оиламизда шу йилнинг май ойида эгизак фарзанд туғилди. Уларга икки ёшга тўлгунга қадар бериладиган нафақа пули алоҳида тўланадими ёки битта-ми?

O.SAIDOVA,
To'rtko'l tumani

Бола икки ёшга тўлгунча парваришlash учун ойлик нафақа тайинлаш ва тўлаш ҳусусидаги низога мувофиқ, эгизак туғилган, фарзандликка ёки васийликка олинган икки ва ундан кўп болалар парваришланаётган бўлса, унда болани парвариш қилиш бўйича нафақа битта миқдорда энг кичик бола икки ёшга тўлгунга қадар тўланади.

Агар болани икки ёшга тўлгунга қадар парвариш қилиш таъинли даврида она иккинчи болага ҳомиладор бўлиб, туғиш таътилига чиқса, бунда онанинг хоҳишига кўра шу давр учун икки нафақадан биттаси тўланади.

WWW.HUQUQ.UZ. E-mail: huquq@mail.ru

«HUQUQ»

maslahatlari

САВОЛЛАР
ЖАВОБЛАР

SAFAR XARAJATINI KIM TO'LAYDI?

Мен корхонада таъминотчи вазифасида ишлайман. Ишлаб чиқариш жараёнининг узлуксизлигини таъминлаш мақсадида вақти-вақти билан хизмат сафарига чиқиб тураман. Лекин баъзан хизмат сафарлари 10-15 кунгача чўзилиб кетади. Қонун бўйича кўпи билан неча кун хизмат сафарига бўлиш мумкин?

Сафарга борганда баъзан меҳмонхоналарнинг ўртача нархдаги хоналари қолмаган бўлса, люкс хонасида қолишга мажбур бўламан. Лекин сафардан қайтган, бунинг паттасини топширганимизда меҳмонхона учун тўланган пулнинг ҳаммаси тўланмайди. Шу тўғрисида?

Sh.RUSTAMOV,
Farg'ona shahri

Хизмат сафарининг муддатини ташкилот раҳбари белгилайди ва у ҳар бир ҳолат учун йўлдаги вақтни ҳисобга олмаган ҳолда 40 кундан кўп бўлмаслиги керак. Бу тартиб ишчиларни тафтиш ва текшириш ўтказиш учун хизмат сафарига юборишга ҳам тааллуқлидир.

Монтаж, соzлаш ва қурилиш ишларини бажариш учун юбориладиган ишчилар, раҳбарлар ва мутахассисларнинг хизмат сафари муддати 12 ойдан кўп бўлиши мумкин эмас.

«Ўзбекистон Республикаси ҳудудида хизмат сафарлари тўғрисида»ги йўриқномага кўра, хизмат сафарига дахл меҳмонхонанинг люкс хоналарида яшаганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим этилса, тузур-жой хонасини ижарага олиш бўйича ҳақ ушбу хона қиймати-нинг 70 фоизи миқдорига тўланади.

Агар бундай сафар давомидида тузур-жой хонасини ижарага олганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар йўқ бўлса, харажатлар ҳар бир сутка учун белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг 2 фоизи миқдорига қопланади.

KOMPENSATSIYA QANDAY TO'LANADI?

2003 йилнинг апрел ойидан бошлаб коммунал тўловлар ўрнига компенсация жорий этилган, менга ҳам имтиёзли тоифага кирувчи шахслар қаторида тоовон пули тўлана бошланди. Ушбу тўловни жорий этиш тўғрисидаги фармонда устама компенсациялар ойлик маошга қўшиб ҳисоблансин дейилган. Лекин пенсионерларга тўланадиган компенсация уларнинг пенсияларига қўшиб ҳисоблангани ёки ҳисобланмаслиги тўғрисида ҳеч нима дейилмаган. Шу тўғрисида аниқ маълумот берсангиз.

R.MAVLONOV,
Shovot tumani

«Уй-жой-коммунал хизматлар ҳақини тўлаш бўйича компенсация пул тўловларининг механизми тўғрисида»ги низога мувофиқ, ишламайдиган пенсионерлар ва ижтимоий нафақа олувчиларга алоҳида ойлик қайдиномалар асосида пенсия билан бир вақтда, ишлайдиган фуқароларга, жумладан, ишлайдиган пенсионерларга иш ҳақида қўшиб тўланади.

IMTIYOZ BORMI?

Менинг акам ҳарбий хизматни ўташ даврида касалликка чалинганлиги оқибатида, орадан биров вақт ўтгандан сўнг кўрмай қолган. У дастлаб 2-группа ногирони эди. Лекин йил ўтган сайин дарди оғирлашганлиги сабабли унга 1-группа ногиронлиги белгиланди. Акамга қандай имтиёз ва моддий ёрдам берилиши мумкин?

G.MAMATOVA,
Ohangaron shahri

Амалдаги қонунларга кўра акангиз ер солиғидан, мулк солиғидан, ҳар бир ой учун энг кам иш ҳақининг тўрт баробари миқдорига даромад солиғидан озод этилади. Санаторийларда бўш ўринлар мавжуд бўлганда унга ижтимоий таъминот органлари томонидан бепул йўлланма берилади, уй-жой ва коммунал хизмат ҳақларини тўлашда ҳар ойда энг кам ойлик иш ҳақининг 45 фоизи миқдорига компенсация олиш каби имтиёزلардан фойдаланади.

DAROMADGA KIRADIMI?

Мен ишлаб келаятган корхона йигирма йилдан буён фаолият кўрсатиб келади. Лекин кейинги пайтларда ишлаб келаятган маҳсулотларимиз бозорда яхши сотилмаётгани боис корхонамизда штатлар қисқартирилди. Қисқартиришга тушган ходимлар бу ҳақда огоҳлантирилди ва уларга ишдан бўшатиш нафақаси берилиши айтилди, аммо миқдори айтилмапти. Қонун бўйича бу нафақа қанчадан тўланиши керак ва ундан солиқ олинадими?

Y.BOLTAYEVA,
Toshkent shahri Sobir Rahimov tumani

Меҳнат кодексининг 109-моддасига мувофиқ, ишдан бўшатиш нафақасининг миқдори ўртача ойлик иш ҳақидан кам бўлиши мумкин эмас.

Солиқ кодексининг 58-моддаси «а» бандига кўра, меҳнат шартномаси бекор қилинганда ходимга ишдан бўшатиш нафақаси учун тўланадиган нафақадан солиқ ундирилмайди.

MA'LUMOTI BOSHQA BO'LSA-DA...

Мен 1996 йили иқтисодиёт йўналиши бўйича ўқшни тамомлаб, мазкур соҳада олти йил ишладим. Мустақил иш олиб бориш ниятида аудитор сертификатини олиш учун ҳужжатларни топширдим. Аммо орадан бир неча кун ўтган, муурожаатим рад этилди. Кизиги шундаки, менинг ҳужжатларим ўтмай, бошқа соҳани тугатганларники ўтиб кетди. Шундай бўлиши тўғрими?

Z.DO'STAMTOV, Jizzax shahri

Аудитор сертификатини олиш учун даввогар олий иқтисодий маълумотдан ташқари қуйидаги талабларга жавоб бериши керак:

1) охириги ўн йил ичида камида уч йиллик бухгалтерия ҳисоби, аудит, молиявий ёки солиқ назорати соҳасида ишлаш ёхуд шу соҳаларда дарс бериш стажига эга бўлиш. Мазкур соҳаларда ўриндошлик асосида ишлаган даврлар ҳам инобатга олинади.

Даввогарнинг Ўзбекистон олий таълим муассасаларида олган олий маълумоти иқтисодий бўлмаса ёки хорижий давлатларнинг муассасаларида таълим олиб, унинг иқтисодий бўлмаган олий маълумоти қонун ҳужжатларига мувофиқ Ўзбекистондаги таълимга эквивалент деб тан олинган бўлса, даввогар охириги ўн йил ичида камида 5 йил аудитор, бош бухгалтер, тафтишчи ёки солиқ инспектори сифатида ишлаган бўлиши лозим. Ёки бўлмаса, Ўзбекистонда ёки хорижий давлатларда олган иқтисодиёт фанлари номзоди (доктори) илмий даражасига эга бўлиш (қонун ҳужжатларига мувофиқ но-стрификация қилиниш шартли билан);

2) республика аудиторлар жамоат бир-лашмаси билан келишган ҳолда Ўзбекистон Молия вазирлиги томонидан тасдиқлан-диган таълим дастури асосида аудитор-ларни тайёрлаш марказларида махсус тай-ёгарликдан ўтатиш ва «Сертификатлан-ган бухгалтер-амалиётчи (САР)» ёки «Сер-тификатланган ҳалқаро профессионал бух-галтер (СІРА)», профессионал бухгалтер-ларни ҳалқаро сертификатлаш дастури бўйича «Молиявий ҳисоб» фанини муваффа-қиятли ўзлаштирилганлиги тўғрисида ҳуж-жат мавжуд бўлиши керак. Бундай сер-тификатга эга бўлган ҳамда Ўзбекистонда иқтисодий соҳаларда 5 йилдан кам бўлма-ган иш стажига эга бўлган даввогарларга аудиторларни тайёрлаш марказларида мах-сус тайёргарликдан ўтмасдан маълака им-тиҳонини топширишга рухсат берилади.

«Нуқуқ» сизники, бизники,

Вақт югурик деганларича бор-да. Яқиндагина ижодий жамоамиз 2005 йилда газетхонларга қандай янги мавзуларни тортиқ этсак экан, дея газетамизнинг мундарижаси, қиёфаси ҳақида бош қотирган эди. Ҳаш-наш дегунча йил якунида энди 2006 йилги режаларимиз ҳақида маслаҳатлашиб ўтирибмиз.

Очиғи, 2005 йилда кўзлаган максадларимизга асосан эришдик. Бироқ ҳар галгидек, ҳақиқий баҳони ҳолис ҳакам — ўқувчи беради. Шунга қарамай, тахририят аънаёга мувофиқ йил якунларини сарҳисоб қилди. «Йилнинг энг яхши материаллари», «Энг фаол муаллифларимиз», «Энг фаол прокуратура ходимлари» аниқланди. Фурсатдан фойдаланиб, йил давомида биз билан яқиндан ҳамкорлик қилган, газета мундарижасини бойитишда ўз ҳиссасини кўшган фаол муаллифларимизга, сиз азиз ўқувчиларга ўз миннатдорчилигимизни билдирамиз. Янги 2006 йилда ҳам ҳамкорлигимиз давом этишига ишонамиз.

ЭҲТ ҚОАОН
МУАЛЛИФЛАР:

Ўткир ҲОШИМОВ —
Ўзбекистон халқ ёзувчиси.
Қобилбек КАРИМБЕКОВ —
сиёсий шарҳловчи.
Илҳом ЗОЙИР —
ҳажвчи.
Хурийд султонов —
журналист.
Муҳаммад КАРИМ —
фотомуҳбир.
Моҳира ШАКАРОВА —
журналист.
Элмурод НИШОНОВ —
жамоатчи муҳбир.
Гулурух ЁРМАТОВА —
журналист.
Холиқназар ЖЎРАБОВ —
журналист.

Йилнинг энг яхши материаллари

Тахририятнинг йил якунида «Йилнинг энг яхши материаллари»ни бериб бориши аънаёга айланиб қолди. 2005 йилда ҳам ҳар ҳафтада мунтазам ўтказилган йиғилишларда «Нуқуқ»да эълон қилинган энг яхши материаллар баҳолаб борилади. Бунда муштарийларимизнинг фикр-мулоҳазалари ҳам инобатга олинган. Мана, йил якунига бағишланган ижодий мажлисимизда йилнинг энг яхши материаллари рўйхатига қайсыларини киритиш керак, деган масала ҳам муҳокама қилинди ва қуйидагилар «Йилнинг энг яхши материаллари» деб топилди:

1. «Мардлар маскани», Ғ.Алимов, 2-сон, 12 январь.
2. «Халқ меҳри — тенгсиз муқофот», Ғ.Ҳожибоева, 4-сон, 26 январь.
3. «Навоий кутубхонаси қаерда жойлашган?», Ж.Махсумов, 4-сон, 26 январь.
4. «Устозлар изидан», А.Мустафоқулов, 5-сон, 2 февраль.
5. «72 соат», Ж.Махсумов, 5-сон, 2 февраль.
6. «Кўйталлар орасидан қидиринг», Ҳ.Ҳамроев, 6-сон, 9 февраль.
7. «Ифтихор», А.Абдураззоков, 6-сон, 9 февраль.
8. «26-си ёлпимасин», А.Мустафоқулов, 7-сон, 16 февраль.
9. «Қидирув», С.Каттабоев, 8-сон, 23 февраль.
10. «Ширкатлар воситачилиги?», Ғ.Алимов, 8-сон, 23 февраль.
11. «Газ, қарз ва бруг келажак...», Д.Халилов, Ҳ.Нишонов, 8-сон, 23 февраль.
12. «Ориятли элнинг эртаси», Ғ.Жўраева, 9-сон, 2 март.
13. «Миллат келажакка қадам», Ғ.Алимов, 10-сон, 6 март.
14. «Йилгўжа», Ғ.Мамашарипов, 11-сон, 16 март.
15. «Халқим, юксалавер оғтобдай баланд», А.Мустафоқулов, Д.Халилов, Ғ.Жўраева, Ҳ.Нишонов, 11-сон, 16 март.
16. «Полвонлик ҳам фалсафа», Ғ.Алимов, 12-сон, 23 март.
17. «Бу оламда мўъжиза борми?», Ш.Едгоров, 13-сон, 30 март.
18. «Геронфуруш ҳожи», Б.Қодилов, Қ.Жўраназаров, 13-сон, 30 март.
19. «Чандқили қиз», Ғ.Ҳамроева, 13-сон, 30 март.
20. «Устоз Ойбек ва миллий руҳ», П.Қодилов, 14-сон, 6 апрель.
21. «Оғтобга юз бурайлик», М.Аловуддинов, 16-сон, 20 апрель.
22. «Қутилмаган қисмат», Н.Ражабов, 17-сон, 27 апрель.
23. «Аноий» шериклар ёки «Косонсой-Текмен» қўшма корхонаси қандай қилиб ночор аҳволга тушиб қолгани ҳусусида», А.Мадатов, 17-сон, 27 апрель.
24. «Уруш, номинг ўчсин жаҳонда», Ҳ.Нишонов, 18-сон, 8 май.
25. «Инсон азиз, дийдор ғанимат», Т.Саидбобоев, 19-сон, 11 май.
26. «Тинч бўлмаган қўшнлар», А.Мустафоқулов, 20-сон, 18 май.
27. «Қўлбола ароклар «заводи», Ғ.Раззоқова, 21-сон, 25 май.
28. «Уйдирма ва ҳақиқат», И.Иброҳимов, 21-сон, 25 май.
29. «Меҳр кўзда»: қаҳрамонлар билан бирга йилгаймиз», С.Ҳайитбоева, 22-сон, 1 июнь.
30. «Ўқий осон, ўқитиш-чи?», Ж.Шарофбоев, 22-сон, 1 июнь.
31. «Турналар пастлаб учганда...», А.Абдураҳмонов, 23-сон, 8 июнь.
32. «Миш-мишга эмас, ҳақиқатга таяниш керак», Ж.Махсумов, Ш.Акинов, 23-сон, 8 июнь.
33. «Бу даргоҳдан ҳеч ким норизо бўлиб кетмасин», З.Мамадалиев, М.Эгамбердиев, 23-сон, 8 июнь.
34. «Томорқа кимники?», Қ.Жўраназаров, 25-сон, 22 июнь.
35. «Миллийлик ва адабиёт», У.Ҳошимов, Ғ.Алимов, 25-сон, 22 июнь.
36. «Пахта, пора ва «Дамас», Э.Бойбўтаев, 26-сон, 29 июнь.
37. «Прокуратура — халқ хизматиди», Э.Бахт, Д.Исроилов, 26-сон, 29 июнь.
38. «Ватан ягонадир, ватан биттадир», М.Жапоқов, 26-сон, 29 июнь.
39. «Репититорлик мавсуми», Ж.Махсумов, 26-сон, 29 июнь.
40. «Мамлакат тараққиётининг устувор йўналиши», Б.Зохидов, Ж.Шарофбоев, 27-сон, 6 июль.
41. «Мен бошқаларга ҳавас қиламан», М.Ражабов, Ғ.Алимов, 28-сон, 13 июль.
42. «Террор — аср баласи», Қ.Каримбеков, 29-сон, 20 июль.
43. «Мақтаб бизга нима беради?», Ш.Едгоров, 29-сон, 20 июль.
44. «Тун имтиҳони», Ғ.Эгамбердиева, 30-сон, 27 июль.
45. «Дангаралик «супермени», А.Мустафоқулов, 30-сон, 10 август.
46. «Тасвирдаги «Қабоҳат», Т.Саидбобоев, Д.Эшмуродов, 33-сон, 17 август.
47. «Китоб талашган катталар», Ғ.Мамашарипов, 33-сон, 17 август.
48. «Тешик меш тўлармиди?», М.Аловуддинов, 37-сон, 14 сентябрь.
49. «Дунё футбол оғушида», Э.Нишонов, 38-сон, 21 сентябрь.
50. «Қўшиш», Ш.Едгоров, 39-сон, 28 сентябрь.
51. «Муаллимнинг касби — яхшилик», Ҳ.Нишонов, 39-сон, 28 сентябрь.
52. «Ўзбекининг энг катта бойлиги», Ш.Едгоров, 42-сон, 19 октябрь.
53. «Террорчиларни ҳимояга олишимиз амри маҳол», Ғ.Маткаримова, Ҳ.Нишонов, 43-сон, 26 октябрь.
54. «Сиз ёлғиз эмассиз», Н.Оқназаров, 44-сон, 2 ноябрь.
55. «Қора булут қуюқлашмасин», У.Абрав, Қ.Жўраназаров, 45-сон, 9 ноябрь.
56. «Телевизор», Илҳом Зойир, 46-сон, 16 ноябрь.
57. «78 млн.960 минг сўм... обуначилар чўнтагидан», З.Мамадалиев, 46-сон, 16 ноябрь.
58. «Миллий ифтихор манбаи», П.Қодилов, 46-сон, 16 ноябрь.
59. «Сўзининг қудрати чексиз», Ж.Махсумов, 47-сон, 23 ноябрь.
60. «Хар бир ишининг қўш қаноти», Э.Бахт, 48-сон, 30 ноябрь.
61. «Катта ҳаёт бўсағасида», М.Дўснурова, 49-сон, 7 декабрь.
62. «Ўн икки йиллик можаро», А.Мамадалиев, Ғ.Султонов, 50-сон, 14 декабрь.
63. «Тендер ҳолис ўтаётганими?», А.Мадатов, 51-сон, 21 декабрь.

Ридойилуқ-
жасоратдур

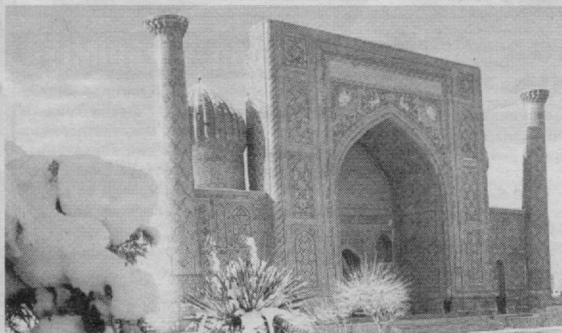
Бухоролик ижодкор Моҳира Шакарова табият ҳақиқатлараст, камтарин бир аёлдир. У асли қишлоқ фарзанди. Шофиркон тумани Чандир қишлоғида ишчи оиласида туғилиб, вояга етган. Абу Али ибн Сино номли мактабни аъло баҳоларга битирган, тахсилни Бухоро давлат педагогика институтини давом эттирди. Меҳнат фаолиятини Шофиркондаги Садриддин Айний номли ўрта мактабда ўқитувчиликдан бошлаган Моҳира тақдир тақозоси билан шаҳарга кўчиб келди. 23-мактабда ишлаб юрганида ижодий машқлари «Ижодкор ўқитувчи-1998» қўриқ-танловида муносиб баҳоланди. 2001 йили «Бухоро» нашриётида «Армон тонги» шеърый тўплами нашр этилди.

Журналистик фаолиятини 1996 йилда «Бухоро муаллими» газетасида бошлаган Моҳира Шакарова ижод оламига киришиб кетди. Таъкидлаш лозимки, у ўқитувчи сифатида ҳам, журналист сифатида ҳам ҳалол меҳнати тўғрисида обрў-эътибор топди. Унинг сийрати ва суратини баҳолаб турган эзгу фазилати самимийлиги, фидойилигидир.

Айни дамда вилот ўққўни муҳофаза қилиш органларининг «Адолат нури» газетасида ишлаётган Моҳира Шакаронинг ижтимоий ҳаёти-миздаги айрим зиддият ва муаммолар ҳусусидagi салмоқли материаллари аллақачон ўз аудиториясига эга бўлган.

Муаллиф қайсидир муаммони кўтариб чиқса, албатта шу соҳада матбуот кучи орқали қандайдир ўзгариш юз бермагунча тинчимайди. Журналистик фаолиятини бадий ижод билан уйғун ҳолда олиб бораётган Моҳира Шакаронинг «Хиёнатга бир қадам», «Кечиккан тавба» номли қисса ва ҳикоялар тўплами чоп этилди. У ижод машаққатларидан завқ олади. Оиласи хотирхамлиги, фарзандлари камол, қалбидек оппоқ қоғоз билан дардлаштиш шарафига муяссарлигини бахти деб билади.

Учқун ТОҶИБЕВ,
журналист

Бир чимдим
табассум

Мана, неча йилдирки, «Нуқуқ» газетаси тахририяти билан ижодий ҳамкорлик қиламан ва бу ижодимга ижобий маънода таъсир кўрсатётгани бир ижодкор сифатида мени ҳурсанд этади.

Бугун Ўзбекистонимизнинг ижтимоий ҳаёти янада гўзаллашиб, иқтисодий жиҳатдан бақувват мамлакатлар қаторидан муносиб ўрнини топиб бораётгани айни ҳақиқат. Ҳам маънавий, ҳам маърифий томондан тараққиёт йўлида дадил одимлаётган халқимиз ўз тарихини, миллий қадриятларини, урф-одатларини, улуг аллоҳларини номини ҳурматлаб келмоқда. Ҳар соҳада салмоқли ютуқларга эришляпти. Нафакат ривожланиши йўлига юрган, балки тараққий этган мамлакатларда ҳам турли кўринишдаги иллатлар мавжудлигини инкор этиб бўлмайди ва бу иллатларга қарши ўзини шу мамлакатнинг фукорасиман деб билган инсон қўлидан келганча кура-

шади, Ватанини янада обод кўришни орзу қилади. «Нуқуқ» газетаси ҳам Ўзбекистон мустақиллигига, халқимиз тинчлигига раҳна солаётган кучларини қўш эътишга, қомил инсон тафаккури ва ҳуқуқий савиясининг ўсишига ҳисса қўшиб келаётган етакчи нашрлардан ҳисобланади.

Газета саҳифаларидаги ижтимоий-сиёсий, бадий-публицистик ва юридик мавзулардаги мақола ҳамда суҳбатларда жиноятчилик ва қонунбузарликларнинг келиб чиқиш сабаблари таҳлил қилиниб, тўб илдизлари фотиб элиб келинмоқда. Бундан мақсад фақатгина жиноят тафсилотларини баён этиб қолмасдан, шу жиноятнинг тақрирланмаслиги учун нималарга эътибор бериш кераклиги, ҳеч бир жиноят жазосиз қолмаслигини аниқлашдан иборат.

Шу ўринда бир гапни таъкидлаб ўтиш жоизки, ҳаёт ур-сур ва адоқсиз ташвишлардан иборат эмас, ақсина, унинг инсонларга завқ-шавқ бағишлайдиган томонлари-да кўп. Хар бир

Янги йилнинг

Янги йилнинг Президентимиз томонидан «Ҳомийлар ва шифоқорлар йили» деб эълон қилиниши айни мўлқда бўлди. Инсон ҳақида меҳр-муруватга ва шифога эҳтиёж сезади. Айниқса, ўн уч йилдан буён мустақилликини мустаҳкамлаш учун курашяётган, жаҳонда ўзлигини, ўз ўрнини топиш учун тинимсиз меҳнат ва кураш олиб бораётган халқимиз учун бу жуда зарур. Рўҳиятини янгилаш ва уни жамият тараққиётига йўналтириш учун, аввало, ҳомийлар ва шифоқорлар хизмати лозим.

Давлатнинг фукорига ғамхўрлиги, унинг тинч-осуда яшашини учун шароит яратиши, руҳий мадади меҳрда кўринса, иқтисодий қўллаб-қувватлаши, яъни ҳомийлик қилиши кучлининг кучсизга муносабати ахлоқий фазилат — муруватда кўринади. Меҳр берилади, муруват эса кўрсатилади, булар иккаласи ҳомийликнинг қўшқанотиридир.

Ўзбекистон тарихида ўз халқига ҳомий бўлган, унинг дардида шифо бахш этган улуг зотлар жуда кўплаб топилади. Пири қомил Хожа Аҳрори

кайғу кетидан шодлик-хурсандчилик келиши муқаррардек, бир чимдим қулғу табассум барча ғам-ташвишни бир зумда парчалаб, инсон қалбини ёшартириб, умрини бир неча йилга узайтириб, касб-корининг ривожига мисол-сиб мадад, дастурхонига баракка, ҳадонига тинчлик олиб кирибди.

«Нуқуқ» саҳифаларида чоп этилаётган ҳажвий ҳикояларим шу эзгу мақсад йўлида газета ходимлари билан муштарак тарзда хизмат қилётган бўлса, мен бундан мамнунман, албатта.

Биз янги — 2006 йилни қаршилаш арафасида турибмиз. Янги йилда хар бир инсон кўнгида эзгу тиллақлар биёб бўлгандек, мен ҳам газета таъсисчиларини, тахририят журналистларини, ушбу газетани севиб мутлола қилаётган муштарийларни янги йил билан табриклайман. Уларни илмдан орттирилган фазилат, ташқи кўринишдан топишган ҳақиқат, ақл тўғрисида хосил қилинган фелъ-атвор, мол-умулдан зиёда саломатлик ҳаммаша бахтиёр этишини истаб қоламан.

Илҳом ЗОЙИР

ҲАМЖАМИВНИКЧИ!

«НИҚУҚ» билан ҳамкормиз

Айтиш жоизки, республикамызда амалга оширилаётган ислохотлар билан бирга Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖКК департаменти фаолияти, соҳанинг ютуқ ва камчиликлари «Ниқуқ» газетаси журналистларининг машаққатли меҳнати эвазига кенг оммага етиб бормоқда. Айниқса икки йилдан буён тахририят билан департамент ўртасида ўзаро ҳамкорликнинг йўлга қўйилганлиги яхши натижа бераётганини эътироф этиш лозим. Газетада «Халқ манфаати, юрт фаровонлиги йўлида» деб номланувчи саҳифа ва «СВОЖКК департаменти хабарлари» руқия мунтазам бериб борилаётган. Уларда департамент органларининг фаолияти, солиқ ва валютага оид қонунчилик ҳаволи, президент фармонлари ва ҳукумат қарорларининг ижросини таъминлаш юзасидан ўтказилаётган тadbирлар кенг қўламада ёритилмоқда. Зеро, аксарият кишилар матбуотга кундалик турмушда учрайдиган муаммоларни ҳал қилишда энг яқин ҳамкор сифатида қарайди. Демак, матбуот фўҳароларнинг фикрини шакллантирибгина қолмай, уларни фаол ҳаракатга ҳам ундайди. Шунинг учун жорий йилнинг ўтган даврида газетада департамент органлари ходимларининг 86 та таҳлилий, танқидий ва инфорацион мақолалари чоп этилди. Тахририят йили катталиги инобатга олиниб, тadbиркорлар ва корхона-ташкilotлар орасида газетга 400 дан ортқ обуна ташкиллаштирилди.

Гулчехра РАЗЗОҚОВА,

Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш департаменти матбуот гуруҳининг катта инспектори

«Ниқуқ»чилар 2005 йилни яхши ташаббус билан бошлашди. Унга кўра, ўзининг ҳаёти, ижоди, санъати билан халқимиз қалбидан жой олган машҳур инсонларнинг ҳаёт йўли, бугунги фаолияти ҳақида газетхонларга маълумот бериш йўлга қўйилган. Бунинг учун эса ўша киши бевосита тахририятга таклиф этилиб, жамоа билан суҳбат уюштирилди. Ўқувчиларимиз тахририят ижодкорларининг Ўзбекистон ва Туркменистон халқ артисти Бобомурод Ҳамдамов, Ўзбекистон халқ артисти Бахтиёр Ихтиёров, сиёсий шарҳловчи Қобилбек Каримбеков, Тошкент ислом университети доценти, тарих фанлари номзоди Раҳматуллох қори Обидовлар билан мулоқотларини яхши эслашса керак.

Август ойида эса газетамизнинг 400-сон чикиши муносабати билан ўтказилган матбуот анжуманида «Ниқуқ»ни ҳурмат қилган, фаол муаллифига айланган ана шундай инсонлар яна бир бор учрашдилар. Қўйида ҳавола этилаётган суратлар ана шу ҳаяжонли лаҳзаларни тарих саҳифаларига муҳрлаб қўйганига шубҳа йўқ.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Пиримқул Қодиров тахририятимиз аъзоси ҳисобланади.

Элимиз сўйган таниқли инсонлар «Ниқуқ»нинг 400-сонини нишонланаётган кечада.

Ўзбекистон халқ ёзувчиси Уткир Ҳошимов мухбиримизнинг саволларига жавоб қайтармоқда.

Ўзбекистон халқ артисти Бахтиёр Ихтиёров ҳамкасб дўстлари билан.

Ислом университети доценти Раҳматуллох қори Обидов тахририят меҳмони.

Ўзбекистон халқ артисти Бобомурод Ҳамдамов «Ниқуқ» газетасининг 400-сонини нишонланаётган кечада қўшиқлари билан иштирок этди.

Сиёсий шарҳловчи Қобилбек Каримбеков фаол муаллифимиз ҳисобланади.

«Ниқуқ»нинг 400-сонини қизгин муҳокамада.

руҳий олами

Валиининг халққа ҳиммати, Ҳазрат Навоийнинг ўз вақтида Ҳирот ахлига тушган солиқни бир ўзи тўлаганлиги, шунингдек, ўзбек байларининг мактаб-мадрасалар, кўприклар қурилишига бош-қош бўлганликлари етарлича мисоллар келтириш мумкин. Ёйинким, бу заминда етишиб чиққан Абу Али ибн Сино, ибн Закарин, Ар-Розий сингари табибларнинг тиббиёт соҳасидаги улуг қашфиётлари бутун инсоният учун буюк бир туҳфа бўлди. Абу Али ибн Синонинг қатор асарлари Европа мамлакатларининг тиббиёт институтларида бир неча юз йиллар мобайнида асосий дарслик сифатида фойдаланиб келинди. Мана шундай буюк аждодларнинг муносиб вориси бўлган халқнинг тафаккури, маънавияти янгилашиш, тараққий этиш жараёнини босиб ўтмоқда.

Уйлаймизки, янги йил – Ҳомийлар ва шифокорлар йилида ўтган йилги савобли ишлар ёнига янада кўпроқ хайрли амаллар қўшилади.

Исматулло Йўлдошев, Самарқанд вилояти прокурорининг катта ёрдамчиси

ЭНТ қРАОЛ

ПРОКУРАТУРА ХОДИМЛАРИ:

Муқимбой ЭТАМБЕРДИЕВ — Республика Бош прокуратураси бўлим бошлиғи.

Оғабек МАТНАЗАРОВ — Республика Бош прокуратураси бошқарма прокурори.

Аслам ҲОЛИҚОВ — Ўзбекистон ҳарбий прокурорининг катта ёрдамчиси.

Саматулла ЙЎЛДОШЕВ — Самарқанд вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси.

Гулнора ҲАМРОЕВА — Жиззах вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси.

Гулчехра РАЗЗОҚОВА — Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖКК департаменти матбуот гуруҳи катта инспектори.

Максуд ИСКАНДАРОВ — Хоразм вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси.

Носирулло ЖЎРАЕВ — Андижон вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси.

Долзарб мавзулар ёритилди

Одатда ҳар ким йил якунини сарҳисоб қилади. «Ниқуқ»нинг доимий муштарийи сифатида мен ҳам газета ҳақидаги мулоҳазаларимни билдирмоқчиман. Тугаётган йилда газета саҳифаларида ҳар доимгидек жамият ҳаётидаги қўлаб долзарб мавзулар ёритиб келинди. Мамлакатимизда қабул қилинаётган янги қонун ва фармонлар ҳамда уларга бериб бориш шарҳлар юртдошларимизнинг ҳуқуқий онги юксалишига ҳисса қўшгани аниқ. Қонун посбонлари фаолияти билан боғлиқ маълумотлар, улар фoш қилаётган жиноятлар ўқувчиларда қизиқиш уйғотибгина қолмай, бу борада ҳушёрликни янада оширишга даъват этади. Газетада нафақат ҳуқуқий, балки бошқа соҳаларга оид долзарб мавзуларнинг ёритилиши ўқувчиларнинг ахборотга бўлган эътиёжига тўлиқ мос келади. Нашрингизда мунтазам бериб бориладиган «Ҳуқуқий маслаҳатхона» ҳамда «Хатлар ва жамоатчилик билан алоқалар» саҳифаларини кузата туриб, сизларнинг ёрдамингиз билан қанчадан-қанча инсонларнинг ҳуқуқлари тиклангани, муаммолари ҳал бўлганини билиш мумкин. «Ниқуқ»да чиқиб, жамоатчилик орасида шов-шувларга сабаб бўлган материаллар мамлакатимизда сўз эркинлиги яхши шаклланишидан дарак беради.

Қишлоқ ҳўжалиги, тиббиёт, маориф, тadbиркорлик ва коммунал хизмат соҳалари билан боғлиқ материалларнинг кенг қўламада берилиши, ютуқ ва камчиликларнинг таҳлил қилиниши газетанинг халқ орасига кириб борагани мисол бўла олади. Бу йил чоп этилган «Ифтихор», «Бой бўлиш айб эмас, камбағиллик-чи?», «Бурч, одоб ва масъулият», «78 млн. 960 минг сўм... обуначилар қўнғатидан» ва бошқа шу каби қизиқарли мақолалар ўқувчиларда катта таассурот қолдирди. Бу янги йилда газета ўқувчилари сафи янада кенгайишининг муҳим омиллидир.

Абдуносир ЖУРЪАТОВ, пенсионер

DEPARTAMENT FAOLIYATIDAN

Мамлакатимизда тадбиркорликни ривожлантириш чоралари қўйилапти. Ишнинг қўзини билган кишилар бозорларни сифатли ва арзон маҳсулотлар билан тўлдирмоқда. Саховатли тадбиркорлар эса мактаб, ўйингоҳ ва гузарлар қуриб, эл дуосини олапти. Чунки тадбиркорларга ҳукуматимиз томонидан қўллаб қўлайликлар яратилапти. Биргина жорий йилнинг ўзида тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш борасида қатор фармон ва қарорлар қабул қилинди. «Тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш тизимини такомиллаштириш чор-

ларининг ички хавфсизлигини таъминлаш, ходимларнинг масъулиятини ошириш, улар ўртасида ноҳўя хатти-ҳаракатларининг олдини олиш борасидаги фаолиятни қўлайлаштириш тўғрисида»-ги буйруғи талабларидан келиб чиқиб бир қанча ишлар қилинмоқда. Хусусан жорий йилда барча ҳудудий бошқармаларда шахсий таркиб бўйича инспектор лавозими ташкил этилди. Бош прокурорнинг соҳавий буйруғи билан департамент ва унинг жойлардаги бошқарма ходимларининг хизмат вазифаларига виждонан ва масъулият билан ёндошишларини таъминлаш, уларда фидойилик хислатлари-

партамент органларидан ишдан бўшатилади.

Ходимлар томонидан ҳўжалик юритувчи субъектларнинг фаолиятига ноқонуний аралашувлар ва текширувлар ўтказилиши ҳамда фуқаролар ҳўқўқ ва эркинликлари бузилиш

Ҳалоллик Ва қатъийлик йўлида

тадбирлари тўғрисида»-ги фармонга асосан жорий йилнинг 1 июлидан тадбиркорга нисбатан ҳўқуқий таъсир чоралари фақат суд тартибидида қўлланиладиган бўлди.

Бу фармон тадбиркорларнинг турли таъзиялардан ҳалос қилди.

«Микрофирмалар ва кичик корхоналари ривожлантиришни рағбатлантириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»-ги фармонга кўра 1 июлдан микрофирма ва кичик корхоналар учун ягона солиқ жорий этилди.

Жорий йил, назаримда, нафақат сикат-саломатлик йили, балки тадбиркорлар йили сифатида ҳам тарихда қолади. Ҳеч бир даврда тадбиркорга бундай имкониятлар яратилмаган. Лекин уларнинг орасида жиноят қилишдан қайтмайдиганлари ҳам йўқ эмас. Бунга «Нуқуқ» газетасида берилган «СВОЖКК департаменти хабар қилади» рухидagi маълумотлар мисол бўла олади.

Биз асосан тадбиркорлар билан ишлаймиз, уларга қонуний йўл-йўриқ кўрсатамиз. Улардан қонунга зид иш қилмаслигини талаб қиламиз. Аслида ўзимиз ҳам ҳалолликка уларга намуна бўлишимиз керак. Департаментда Бир прокуроримизнинг шу йил 7 апрелдаги «Прокуратура орган-

ни шакллантириш, айниқса улар ўртасида хизмат мавқеини суиистеъмол қилиш, порахўрлик ва ноҳўя хатти-ҳаракатлар содир этган ходимларни сафимиздан тозалаш бўйича ишлар қатъиятчилик билан амалга оширилиши белгиланди. Шунга асосан ташкил этилган шахсий таркиб бўйича инспекция ишни ташкил этишда миллий хавфсизлик хизмати ва бошқа ҳўқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан яқиндан ҳамкорлик ўрнатди. Улар билан тезкор ахборотлар алмашинуви йўлга қўйилди.

Ақоли ва жамоатчилик ўртасида шахсий таркиб бўйича инспекциянинг вазифалари ва фаолияти юзасидан тушунтириш ишлари олиб боришда. Асосий эътибор ходимларнинг ноҳўя харакатлар қилишининг олдини олишга ҳамда бунга имкон бераётган сабабларни бартараф этишга қаратилган.

Бирок орамизда касбига ҳиёнат қиладиганлар ҳам йўқ эмас. Яқинда Бош прокуратура ҳайъатининг кенгайтирилган мажлисида бу борада ҳақ гаплар айтилди.

2005 йилнинг ўтган даврида Департамент органларида ишлайдиган 78 нафар ходимлар томонидан ноҳўя хатти-ҳаракатлар содир этганлик ҳўқуқларини қўллаб-қувватлаш чоралари қўлланилди. Айримлари де-

ҳўлатларига дўч келинса, уларнинг мурожаатлари учун департамент ва унинг барча ҳудудий бошқармаларида ишонч телефонлари ташкил этилди.

Марказий маҳкама ва барча вилоят прокуратуралари ҳўзуридаги СВОЖКК бошқармаси раҳбарияти ички хавфсизлиқни таъминлаш, ходимларнинг масъулиятини ошириш, улар орасида ноҳўя хатти-ҳаракатларнинг олдини олиш борасида ҳафтидан сешанба кунлари касб одобномаси бўйича маърузалар қилимоқда.

Амалга оширилаётган ишларнинг натижасида энди прокуратура ходими қандай бўлиши керак деган саволга ҳар бир фуқаро жавоб бера оладиган бўлди. Аслида ҳам ўйлаб қарайдиган бўлсак, прокурор сўзи «ғамхўрлик қиламан» деган маънони билдиради. Шундай экан, ҳар бири-миз ҳалқнинг ҳўқуқий ҳимоячиси эканлигимизни унутмаслигимиз керак. Ер-дан оёғи узилган одам элнинг назаридан қолади. Элнинг назаридан қолмаслик учун эса касбимизга ҳиёнат қилмаслигимиз керак.

ҒОЛИ ОЧИЛОВ,
Республика Бош прокуратураси ҳўзуридаги СВОЖКК департаменти шахсий таркиб инспекциясининг катта инспектори

JARAYON

Пойтахтимизнинг Миробод туманида 3259 та юридик шахс рўйхатга олинган бўлиб, шундан 26,9 фоизини хўсусий корхоналар, кичик ва ўрта бизнес субъектлари ташкил этади. Уларнинг туман иктисодиётидаги ҳиссаси саноатда 33,5 фоиз, қўрилиш ишларида 36,2 фоиз, чакана савдода 57,8 фоиз, пулли хизмат кўрсатишда эса 20,1 фоиздир. Янги йилда бу кўрсаткичларнинг юксалиши учун яна қандай ишлар қилиниши зарур?

ҚОНУНЛАР ТАДБИРКОР ТОМОНДА

Туман ҳокимияти, ҳўқуқни муҳофаза қилувчи ва назорат органлари томонидан бир мўна тадбирлар амалга оширилиб, тадбиркорлик субъектларининг ҳўқуқий ҳимоясига йўналтирилган қарор ва фармонлар ижроси таъминланган. Бирок туман прокуратурасига 2005 йилнинг ўтган 9 ойида назорат органлари мансабдорларининг ноқонуний ҳаракатлари тўғрисида 11 та ариза ва шикоят келиб тушган.

Мана шу ҳўлатнинг ўзиёқ туманда тадбиркорларни ҳўқуқий ҳимоя қилишга йўналтирилган қўнуқчилик ижросини ўрганиб, тегишли чора-тадбирлар белгилашни тақозо қилади. Президентимиз Ислам Каримов Олий Мажлис палаталарининг 2005 йил 29 январь куни бўлиб ўтган қўшма мажлисида тадбиркорлик, бизнес ва хўсусий сектор вакилларига нисбатан муносабатни тўбдан ўзгартириш, тадбиркорларнинг фаолиятига ноҳилис, тирноқ остидан кир қидириш кайфияти билан қарашдан бутунлай вўз кечиш кераклигини бежиз таъкидламаган эди.

Юқоридаги фикримизга бир мисол. Туман солиқ инспекцияси ходимлари Х.Содиқов ва М.Ғайзуллаевлар 2005 йил 18 июль куни «Киновидеосервис» МЧЖга қарашли дўкано текшириш ўтказиб, назорат касса машинасининг хотирасидан 15 ва 16 июль кунлари тушган нақд пулдан 12.000 сўм ўчириб ташланган деб тоғиб, далолатнома асосида машинани олиб қўйишган. Бирок, уни олиб қўйиш, экспертизадан ўтказиш учун тақдим этиш, қайтариб олиш, сўнг уни ҳўжалик юритувчи субъектга қайтариб беришда белгиланган тартибга риоя қилинмаган.

Тошкент шаҳар ҳўжалик судининг қарори асосида солиқ инспекциясининг «Киновидеосервис»га нисбатан молиявий жазо қўлаш ҳақидаги даъвоси эса ҳақли равишда рад этилган. Туман прокуратураси томонидан 2005 йил 25 август куни туман ДСИ инспекторлари Т.Ҳасанов ва М.Ғайзуллаевларга нисбатан интизомий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилган.

Айрим ҳўлатларда назорат қилувчи органлар тадбиркорларнинг мурожаатларини эътиборсиз қолдиришяпти. Масалан, «Спорткур» МЧЖ раҳбари А. Овсянников 2005 йил 30 июль куни «Замондош» фирмаси шартномани бажармаётганлиги тўғрисидаги туман солиқ инспекцияга мурожаат қилган. Бирок ариза юзасидан ДСИ ходимлари А.Ҳақимов ва С.Иброҳимовалар ҳеч қандай чора қўришмаган ва ариза-чиға жавоб берилмай қолган.

Кириб келаётган 2006 йил мамлакатимизда «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб номланган экан, бу ўз-ўзидан ҳўқуқ-тартибот органлари ходимлари зиммасига ҳам юксак масъулият юқлайди. Назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштирувчи кенгашининг Миробод туман ҳудудий комиссияси фаолиятининг самарадорлигини ошириш, тумандаги тадбиркорлар, кичик ва ўрта корхоналар, микрофирмалар раҳбарлари ўртасида ҳўқуқни муҳофаза этувчи органлар вакиллари иштирокида очик мулоқотлар ташкил этиш, тадбиркорлик субъектларида вужудга келаётган муаммоларни ҳал этиш чораларини қўриш шулар жумласидандир.

Тилагимиз, янги йил ортимиш учун баракали келинсин.

И.ЭРҒАШҲҲАЕВ,
Миробод тумани прокурори

IMTIYOZ

ВАТАН КЕЛАЖАГИ

Мустақилликнинг илк кўнлариданоқ мамлакатимизда ёшлар масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Бунинг самараси ўлароқ, минглаб ёшларимиз дўненинг ривожланган мамлакатларидаги олий ўқув юртиларида таълим олиб, бутун давлатимиз раънақи йўлида меҳнат қилимоқда.

Яна бир гап. Кейинги пайтларда йигитларимиз ўртасида ҳарбий хизматни ўташ ифтихорга айланмапти. Ўз келажагини ўйлаган йигитлар учун армия ҳаёт мактаби вазифасини ўтамоқда. Президентимизнинг шу йил 31 октябрдаги «Ўзбекистон Республикаси Қуролли қўчалари сафида муддатли ҳарбий хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчиларга бериладиган имтиёзлар тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги қарори ҳам ёшларимиз ўртасида армиямиз нуфузининг ошишига олиб келди. Қарорнинг 1-бандида «Ўзбекистон Қуролли қўчалари сафида муддатли ҳарбий хизматни ўтаб бўлган фуқаролар учун республика олий ўқув юртиларига ўқишга киришда тест синовларида тўғланадиган энг кўп баллнинг 25 фоизи миқдоридида қўшимча балл шаклидаги имтиёз берилади» дейилган. Бу имтиёздан эса қисм командирининг тавсиясига эга бўлганлар фойдаланишади. Танлов доирсида керакли бўлган тўғай олмаган, бирок тавсияномага эга ёшлар педагогика, қишлоқ ҳўжалиқ, тиббий-ишмий ва текник йўналиш бўйича олий таълим муассасаларига шартнома асосида қабул қилинади. Демак, келажагини ўйлаган ёшлар учун катта имкониятлар бор. Эндиги вазифа муддатли ҳарбий хизматга маънан ва жисмонан соғлом, фидойи йигитларни саралашдир. Чакирув комиссиялари зиммасидаги масъулиятни чўқуқроқ қўб қилиш, ёшларни ҳарбий хизматга танлашда ҳолислик ва ҳаққонийлик бош мезон бўлиши керак.

Қарорда ҳарбий хизматчиларнинг танлаган ихтисослик бўйича олий ўқув юртиларига ўқишга кириши учун ҳафтасига камиди 4 соатлик қўшимча маълумотлар ўтказиш кўзда тутилган.

Муддатли ҳарбий хизматни ўтаган йигитлар учун яна бир қўлай жиҳат шуки, шартнома асосида ўқишга кирган ёшлар тахсил даврида жамоат ишларида фаол қатнашса, «Камолот» ЕИҲ шартнома маблағининг 35 фоизини моддий ёрдам тарзида ўтказиб беради.

Биз прокуратура ходимлари ҳарбий қисмларда бўлганимизда аскарларга қарорнинг моҳиятини батафсил тушунтиряймиз. Қисм қўмондонлиги томонидан берилаётган тавсияларнинг ҳолислигига алоҳида эътибор қаратмоқ-дамиз.

Ўйлаيمانки, юртбошимизнинг ушбу қарори юрагига ўти бор асил йигитлар учун катта имконият. Бундан фойдаланиш эса йигитларнинг ўзига боғлиқ.

Ёқубжон СОДИҚОВ,
Шарқий ҳарбий округ ҳарбий прокурорининг ўринбосари

JINOYAT VA JAZO

Кимнинг қандай касбини танлаши, албатта, унинг қизиқишлари, қолаверса, мавжуд шарт-шароитлар билан боғлиқ. Болалигидан, эҳтимол боғча ёшиданоқ Марҳабода (исмлар ўзгартириб берилмоқда) «боғча опа» бўлиш орузи туғилгандир. Ҳуллас, мана шу оруз ва ҳавас сабаб пойтахтнинг Бектемир туманидаги боғчалардан бирига тарбиячи ёрдамчиси бўлиб ишга кирди.

Лекин неча йил ишласа ҳамки, ёрдамчилигича қолаверди. Сабаби оддий: унда тарбиячилик учун қиёф қиладиган диплом йўқ эди. Бунга яхши тушунганидан педагогика коллежига ҳужжат топшириб қўрди. Бўлмади. Имтиҳондан ўтолмади. Тушун қайфиятда юрганида шу боғчада тарбиячи бўлиб ишловчи Зулайхо опа ҳам кўп қатори уни опатдан бўлди:

— Кўп сикилаверма, бу йил йиқилган бўлсанг келаси йили албатта кириб кетасан, ўша ўқишга.

— Ўқишга кириб кетганимда қандай яхши бўларди-я.

— Ўқийинг шунча шартми?

— Ахир диплом...

— Диплом учун ўқимочиимдинг? Ўқийдиган одам диплом учун ўқийши керак эмас, менимча. Ахир фақат диплом керак бўлса, унда ўзинг-ням, домларининг овора қилишининг мана кераги бор?! Ўқимай ҳам олса бўлади-ку ўша дипломни.

— Унақа диплом сохта бўлади. Менга ҳақиқийси керак.

ДИПЛОМНИНГ ИЗОҲАҚИҚИЙ ИЙМИ?

— Унда менинг ҳам дипломим ҳақиқий эмас экан-да, шундайми?

— Сиз дипломини сотиб олганмисиз? — ҳайрон бўлди Марҳабо.

— Керак бўлса сенга ҳам тўғри-лаб бераман. Бир танишим бор, сен ҳам уни кўргандирсан, олдимга келиб турарди. Иسمи Гулнора. Илтимос қилсам йўқ демас.

Марҳабога жон кирди:

— Илтимос қилиб кўринг, опа. Айтган пулини бераман.

— Коллежни керакми, институтникими?

— Мена коллеж ҳам бўлаверди, опа...

Шу вақтнинг ўзидаёқ улар гапни бир жойга қўйишди:

Эртага Марҳабо ҳўжатларининг нусхаси ва саксон минг сўм пул олиб келиб берадиган, баҳорда Зулайхо опа унга диплом қилиб беришга келишди. Шу тарика баҳорга қолмай Марҳабо «дипломли» бўлди. Сохта диплом ҳеч қандай шубҳа уйғотмади. Марҳабонинг орузи ушладди — тарбиячи бўлиб ишлаш бошлади. Лекин у бу

билан қаноатланиб қолмади. Ўзи билан ишлаб келаётган қизлар орасида гап тарқатди: «Ишончли танишим бор, диплом қилиб бера оламан»...

Мижоз ҳам топила қолди. Зулайхо ва Гулнора опалари орқали Муқаддас исмли аёлга «педагогика институтининг дипломини олиб берди. Бирок, у бошқа бундай «са-воб» иш қилишга улгурмади. Мазкур боғчада туман прокуратураси текшириш бошлаган куни уни йўқлаб қолган Зулайхо опасининг авзоини кўриб Марҳабонинг дами ичига тушиб кетди.

Прокуратура томонидан ўтказилган текширишларда қалбаки-лаштирилган диплом соҳибалари фўш этилди. Маълум бўлиш-ча, мазкур дипломлардаги муҳрлар «қўлобола» усулда урилган, им-золар ҳам сохталаштирилган экан.

Била туриб шундай ишга қўл урганларга эса, табиийки ҳеч қандай таълим-тарбия масканида ўрин йўқ. Суд ҳўкми билан улар тегишли жазога тортилдилар.

Ж.РАЗЗОҚОВ,
Бектемир туман прокуратураси терговчиси.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши курашиш департаменти фаолиятдан

ХАЛҚ МАНФААТИ, ЮРТ ФАРОВОНЛИГИ ЙЎЛИДА

— Баҳодир ака, саноқли кунлардан сўнг 2006 йилни кутиб оламиз. Ана шундай дамда ҳар бир инсоннинг кўз ўнгидо босиб ўтилган йиллар намойи бўлади. Тўғрими?

— Албатта. Янги йил арафасида ҳар биримиз яшаб ўтган умримизга бир назар солаемиз. Нималарга эришдик, нималарни йўқотдик деган ички бир тугб қалбимизда акс-садо беради. Шундай дамлардан

дан 300 кг чигит, 150 кг кунжара, 130 кг пахта ёғи ва битта станок далилий ашё сифатида олиб қўйилди. Масаланинг иккинчи томони ҳам бор. Қўлбола ёғнинг одам организмига салбий таъсири ҳақида врачлар радио ва телевизор орқали қанча кўп гапирмасин, Нозим Турғунов каби «тадбиркор»лар бу йўлдан қайтмапти.

— Кейинги пайтларда иқтисо-

— Бундай муаммолар бизда ҳам бор. Нақд пул билан боғлиқ қонунбузарлик ҳолатлари юзасидан 60 дан ортиқ жиноят иши кўзга тилиди. 7.599.021.700 сўмлик ноқонуний нақд пул айланмасига барҳам берилиб, қонунбузарларга икки миллиард сўмликдан зиёд жарима солинди. Яна бир муаммо шуки, айрим ҳўжалик юритувчи субъектлар раҳбарлари корхона-сидаги маблағни ноқонуний

Улуғ мақсадлар йўлида

Наманган вилоят прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бошқармаси бошлиғи Баҳодир Зияев билан суҳбат

дий жиноятларга ҳокимият, солиқ ва банк ходимларининг бош қўшаётгани ҳақида матбуотда кўпلىб хабарлар берилаяпти. Бундай ҳолатларнинг сабаби таҳлил қилинганми?

— Жамиятнинг қушандаси коррупция эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Жиноятнинг бу тури ҳар қандай қудратли давлатнинг иқтисодиётини издан чиқаради. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг асосий мақсади ана шундай жиноятларнинг олдини олиш. Таҳлиллар ҳақида тўхталадиган бўлсам, иқтисодий соҳага бевосита алоқадор бўлган ҳокимият, банк, солиқ идораларининг масъул шахслари содир этган 26 та қонунбузилиш ҳолати аниқланди. Ҳокимият идоралари ходимларига нисбатан 6 та, банк ходимларига нисбатан 12 та жиноят иши кўзга тилиди. Ҳокимиятдагилар 15 та улғуржи савдо гувоҳномасини ноқонуний бериб юборишган. 13 та ҳолатда ҳўжалик юритувчи субъектлар томонидан ушбу гувоҳномалар қалбақилантирилган. Рақамлардан кўриниб турибдики, кадрларни танлашда хатога йўл қўйилмоқда.

— Баҳодир ака, юртбошимиз Ислам Каримов яқинда халқ депутатлари Тошкент вилоят кенашининг навбатдан ташқари сессиясидаги маърузасида нақд пул тушумини ўз вақтида банкка топширмаган ҳўжалик юритувчи субъектлар ҳақида тўхталиб ўтганди. Бу борада Наманганда аҳвоқ қандай?

Наманган шаҳар прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бўлими бошлиғи А.Файёзов ходимлари билан навбатдаги тадбир олдидан қилинадиган ишларни режалаштирмоқда.

йўллар билан нақдлаштиришга ҳаракат қилаяпти. Жумладан, «Наманган савдо-сервис», «Мангу ҳаёт гули», «Сардор-Т» сингари 32 та субъект томонидан 5.594.511.600 сўм маблағ нақдлаштирилган.

— Наманган вилояти ҳудудий жиҳатидан тадбиркорлик билан шуғулланувчилар учун қўлай. Шу имкониятдан фойдаланган тадбиркорлар бойиб кетиши табиий. Лекин...

— Фикрингизни тушундим. Ҳақиқатан ҳам тадбиркорлар учун кенг имкониятлар бор. Пойтахтдан водий томонга юрсангиз, Тошкент вилояти тугаши билан Наманган вилояти бошланади. Фарғона ва Андижон вилоятларига ва Қирғизистонга бизнинг ҳудудимиз орқали ўтилади. «Тошкент-Уш» автомобил йўлининг вилоятимиз ҳудудидан ўтishi тадбиркорларимиз учун катта қўлайлик.

Жорий йилнинг 11 ойида вилоятимизга чет эллардан ноқонуний йўллар билан товар олиб келиш билан боғлиқ 91 та ҳолат аниқланди. Қонунбузарлардан 75.870.000 сўмлик товарлар далилий ашё сифатида олиб қўйилди. Жумладан, қонунбузар Алишер Усмоновнинг 1.050.000 сўмлик оргтехника маҳсулотлари олиб қўйилиб, унинг устидан жиноят иши кўзга тилиди. «Тадбиркор» Хитойда ишлаб чиқарилган, сифат сертификати ва божхона ҳўжатлари бўлмаган маҳсулотни сотаётганда Чортоқ туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бўлими ходимлари томонидан ушланди.

— Халқимизда касалликни даволагандан кўра унинг олдини олган яхши деган ҳан бор.

— Бу гап бизга ҳам тааллуқли. Фуқароларнинг ҳуқуқий савиясини ошириш учун кўпلىб мулоқотлар уюштирмоқдамиз. Жорий йилнинг шу давригача 1491 та профилактик тадбирлар ўтказилди. Бунинг самараси ўлароқ 237.942.100 сўмлик солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар давлат бюджетига ихтиёрий равишда тўла-нишига эришилди. Келгусида ҳам фуқаролар билан юзма-юз мулоқотларимиз давом этади.

ГУЛЧЕХРА суҳбатлашди

Бурч ва масъулият

2005 йил билан хайрлашамиз. Саноқли кунлардан сўнг 2006 йилни кутиб оламиз. Ўтаётган йил кўп жиҳатлари билан ёдда қолди. Энг асосийси, юртимизда тинчлик ва оқсоқиллик ҳўкм сурди. Халол меҳнат қилиб яхши яшайман деган одамлар учун катта имкониятлар яратилди. «Тадбиркорлик субъектларини текширишни янада қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармондан сўнг текширишлар сони кескин камай-тирилди.

Қонунларни тарғиб қилиш борасида бошқармамиз томонидан 1232 та тадбир ўтказилди. Юзма-юз мулоқотларда тадбиркорларга ҳўқуқлари билан билга бурчлари ҳам тушунтирилди. Лекин шунга қарамай қонунбузарликларга чек қўйилмапти. Текширишларда 236 та ҳўқуқбузарлик, 129 та жиноят аниқланди. Бюджетга 1.041.174.400

сўмлик қўшимча тўловлар ҳисобланиб, шундан 85,7 фоизи ундирилди. Сирдарё вилояти Қозғистон ва Тожикистон давлатлари билан чегарадош. Кейинги пайтларда Қозғистондан спиртли ичимликлар ва сигаретларни ноқонуний олиб келиш ҳолатлари кўп уртамоқда. Контрабанда йўли билан олиб келинган 6.000.000 сўмликдан зиёд шундай маҳсулотлар қонунбузарлардан олиб қўйилди.

Гулистон тумани прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бўлими бошлиғи вазифасини бажарувчиси А.Вафоев билан суриштирувчи Ш.Холқулов йил якунлари ҳақидаги ҳисоботларни таҳлил қилмоқда.

3 та ҳолатда валюта билан боғлиқ ҳўқуқбузарлик аниқланиб, тегишли чоралар кўрилди. 1020 АҚШ доллари, 966 Россия рубли давлат фойдасига мусодара қилинди. Жумладан, Сирдарё туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бўлими ходимлари томонидан Бахт шаҳридаги бозорида ўтказилган тадбирда фуқаро Шавкат Ҳамробоев қонунга хилоф равишда С.Хамроновга 300 доллари 328.000 сўмга сотаётган вақтида ушланди. Текширишда Ш.Ҳамробоевнинг ёнида сотиш учун мўлжалланган 220 доллар, 200 қозоқ тангаси ва валюта сотувидан тушган 966.500 сўм борлиги аниқланиб, далилий ашё сифатида олиб қўйилди. Ушбу ҳолат юзасидан Ш.Ҳамробоевга нисбатан жиноят иши кўзга тилиди.

Кейинги пайтларда жойларда бензин тақчил бўлиб қолди. Айримлар бундан фойдаланишга ҳаракат қилишяпти. Жумладан, Гулистон нефт базиси унитар корхонаси Сирдарё бўлими оператори Ҳ.Ақбаров бир нечта ширкат ҳўжаликларининг масъул ходимлари билан тил бириктириб, 12.318 литр бензинга сохта ҳўжатлар тайёрлаб, нақд пулга сотиб юборган. Уларнинг устидан жиноят иши кўзга тилиб, тергов олиб боришмоқда.

Мақсадимиз қонунбузарларни жазолаш эмас, балки уларга ҳўқуқларини ва зиммасидаги масъулиятни тушунтиришдан иборат. Бизга ёрдам сўраб келган ҳар бир фуқарога қонуний қўмак бериш зиммамизга юклатилган асосий вазифалардан саналади.

Яқинда «Пахтабанк»нинг туман бўлими мансабдорлари ноқонуний ишлар қилаётгани ҳақида хабар тушди. Ўтказилган тадбирда туман суд ижрочилар бўлини масъул ходими банк ходимлари билан тил бириктириб, «Саховат-1» МЧЖга тегишли

1.000.000 сўмни жамият раҳбарининг розилигисиз Тошкент шаҳридаги «Ўзбекгит зийнати» хусусий фирмаси ҳисобига ўтказиб берганлиги аниқланди. Ушбу ҳолат юзасидан тергов ишлари бошланди, ҳозир жиноят ишлари бўйича туман судида кўрилмоқда.

Инсон борки, яхши яшашга ҳаракат қилади. Халол меҳнат қилган киши мақсадаги эришади. Лекин ўзгаларнинг бойлигига кўз тиккан кимса ҳеч қачон ниятига етолмайди. Бугун бўлмаса эртага албатта қонун олдида жавоб бериши муқаррар.

Н.ҚУРБОНОВ,

Сирдарё вилояти прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бошқармаси бошлиғи

UCHRASHUV

Московими? — деб масхараомуз сўраган эди. Бу шеър ўша жанобга жавоб тариқасида ёзилган.

Мустақиллигимиз ша-рофати билан кўплаб истеъдодли ёшларимиз хорижа ўқишга боришмоқда. Бу яхши ҳолат албатта. Уларнинг баъзилари нима-ларгадир учиб ўша юртларда қолиб кетишяпти. Ундайлар ватанпарварлик нима эканлигини ҳам билмайдилар. Ватанпарварлик туйғуси бегона уларга.

Мен қайси юртга бор-май, бир ҳафтадан

қолинса, эртага миллиард сўм зарар келтиради» деган гапи бор.

Болаларнинг китобга бўлган қизиқишини орттириш учун уларнинг мафқурасини шакллантириш лозим. Мафқура ниҳоятда қудратли тушунчаки, уни асраш, ҳамма ерга куч-қудрати етадиган воситага айлантиришимиз керак. Буни мактаблардан бошлашимиз зарур. Аввало мактабларга кучли эркак ўқитувчиларни қайтаришимиз лозим. Шундагина Амир Темуэрлар, Темуэр Маликлар етишиб чиқади.

Ўқувчининг қайси дарси яхши ўқиши ўқитувчига боғлиқ. Ўрта мактабда ўқиб юрган пайтларимда география ўқитувчимиз бўлар эди. У дарсини шу қадар яхши ўтганидан биз пахтага чиққаннимизда ҳам ёнимизда доим география дарслиги бўлар эди. Мана ҳозир Гоби саҳроси Улан-Батордан неча километр узоқликда жойлашганини сўрасан-

матли Отажон Худойшукров ижро этган. У бу қўшиқни гўё космосда туриб ижро этгандек туюлади. Унинг овозидаги кенгликни, файзни ҳамма ҳофизларда ҳам бор деб айта олмаман.

Ундан кейин уни Ортик Отажонов ижро этди. Бир кун у уйимга қўнғироқ қилиб, «Шеърингизга бир қўшиқ ёздим, эшитсангиз йўғлайсиз» деб қолди. Ўшанда мен «Ёзаётганда бир йўғлаган эдим, энди сенинг қўшигингни эшитиб ҳам йўғларканман-да» дегандим. Орадан беш-олти ой ўтгандан кейин бу шеърни Фуломжон Ёқубов билан Абдухошим Исмоилов ҳам қўшиқ қилишди. Унинг ижроси юқори салоҳияти билан дунёга чиқиб кетди.

— Бу ижроларнинг қай бири қалбингизга яқин бўлади?

— Мен улардан ҳар бирининг

Битта водий уйган олтин хирмоним.

Таянчимдир Тошкент,
Хоразм — фахрим,
Андижон — гурурим,
Фарғонам — шоним.

Бу — Кеш, бу — Мароқанд,
бу — водий дея,
Жой айирт этсалар,
увишар қоним.

Тўқсон икки бовли ўзбек,
ўзинг ўз,
Насабим — Арш доғур
тикка нарвоним.

Ерда неча буюк пайгамбар ўтган,
Мухаммад толиби
руҳим-иймоним.

Фарғоний ўлчови
тож бўлган Нилга,

Қанийди, мени ҳам эл суйиб деса...

— Омон ака, авваламбор сизни кириб келаятган 2006 йил билан муборақбад этаман.

Маълумки, ўтиб бораётган йил мамлакатимиз, халқимиз ҳаётида муҳим ўрин тутди. Қанчадан-қанча қувончли қунарни ҳаёда этди. Яқинда Конституциямизнинг 13 йиллиги кенг нишонланди. Шу муносабат билан амнистия эълон қилинди. Умуман, мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида, одамларимизнинг турмушида катта ўзгаришлар юз берди.

Сизнинг ўтиб бораётган «Сиҳат-саломатлик йили» ҳақидаги хулосаларингиз қандай?

— Раҳмат. «Ниқуқ»дек эътироф этилган нашрнинг менга мурожаатидан бошим кўкка етди. Бундан жуда фахрландим. Аслида инсонни наботот ва махлуқот дунёсидан фарқлаб тургувчи нарсаси ҳам ўз ҳуқуқини англашидир. Ўзининг ҳуқуқини англамаган кишини, билмадим нима деб аташ мумкин? Ҳуқуқини билмаган, билишга ҳам интилмаган кишидан нима кутиш мумкин?

Ҳуқуқ бу эҳтиёт қилинадиган туйғу аслида. Бу туйғуни асрашимиз керак.

Энди саволингизга қайтадиган бўлсам, ўтиб бораётган «Сиҳат-саломатлик йили» биринчи галда руҳий сиҳатлик йили бўлди десам янглишмайман. Буни ўз фаолиятим нуктаи назаридан келиб қилиб айтсам ҳам бўлади. Ишлатган ишининг туртки хизмат тури одамнинг характерига юқаркан. Бахтлиманки, мен болалар билан ишлайман. «Гулхан» журналини болаларга қўлимиздан келганча ўқишли чиқаришга ҳаракат қилдик ва бунга эришдик. Агар биз бу йилда ишимиз билан одамларга, ёшларга қатъи назар, маънавий томондан озгина ёрдам берган бўлсак, бундан хурсандимиз.

Сиҳат-саломатлик йили сиҳат-саломатлик асри бўлиб давом этаверишини мен жуда-жуда хоҳлардим.

— Сухбатимизни Ватан ва ватанпарварлик мавзуси билан давом эттирсак. Бир шеърингизда: «Шу пайтгача халқ ҳеч вақт; Текир олди-ортидан — Америка деб бирон ўзбек Кечган эмас юртимдан!» деган мисралар бор. Лекин бугунги кунда айрим юртдошларимизда ватанпарварлик туйғуси етишмаётгандай, Ватан тугунчаси қадрига эъланлангандай... Буни қандай изоҳлайсиз?

— Америкага борганимда биттаси: «Тошкентнинг бу бошқа бир

Ўзбекистон халқ шоири Омон Матжон билан суҳбат

кейин тинчим йўқолади. Ер шу қадар юмалоқ ва шу қадар кичкинаки, бу ерда меҳрни, муҳаббатни асрай билиш, ватан туйғусини қадрлай билиш жуда муҳим. Худойим Ўзбекистон тупроғининг ости-устини ганж қилиб яратган. Бу тупроқдан икки марта ҳосил олиш мумкин. Шунинг учун яқинда «Дехқоним» деган шеър ёзувдим. Юқорида айтганимдек, ер шари жуда юмалоқ. Унинг тури ҳам, пойғаси ҳам йўқ. Тўриқалбимизда. Асил туйғуларни Ватан учун сарфлай билсак, асил ватанпарварлик шу бўлади.

— Инсоннинг китобга муносабатига маданиятнинг ўрни қандай?

— Биринчи галда китобга муносабатнинг ўзи маданият белгисидир. Китобсиз маданият бўлмайди. Болалигимда уйдагилар гуруч танлашни биласан деб бозорга мени жўнатишарди. Мен гуручдан 20-30 тийин икитисод қилиб, китоб дўконига югурардим. Китоб — инсонни зиёга элтувчи бир восита. Китоб ўқиган одам билан ўқимаган одамнинг фарқи жуда катта бўлади.

Биз билган ўша терига олтин ҳарфлар билан битилган «Авесто» китобини юнонлар олтини учун эмас, қиймати учун олиб кетишмоқчи бўлади. Шунда Хоразмшоҳ: «Олтинга эримизнинг бир қисмини олақолнинг, фақат шу китобни йиртмай сакланглар. Уни қўчириб олишга руҳсат беринглар ёки қўчириб олинглар», — дейди. Лекин улар талашиб, китобни йиртишди. Элда уруш-тўполон бўлиб, китобнинг бир қисми йўқолиб кетади. Неча авлоднинг билими, тажрибаси орқали вуқудга келган китобнинг аҳволи ана шундай бўлди. Лекин ўша авлоднинг ҳам ичида териси яхши экан, оёғимга эдик ёки эгнимга пўстин тикиб олсам бўлар экан деганлар қанча бўлган.

— Адабиёт ва мафқура масаласида фикрингизни билмоқчи эдим.

— Халқнинг қизиқишига, манфаатига, фойдасига боримизни сингдирилмасак, бизда ҳеч қандай мафқура шаклланимаган бўлади. Файласуф бир одамнинг «Бугун мафқурадан бир сўм иқтисод қилиб

гиз ҳам айтиб бера оламан. Нега Мўғулистонда қирғиз қабрлари, туркий қабилаларнинг қабрлари, ўзбек қабилаларининг қабрлари бор? Буни ҳам мен бемалол айтиб бераман. Ҳозир мактабларда бир-бирининг дарсини ўтиб берадиган ҳолатлар жуда кўп. Қанийди, бундай мактабларга Жалопиддинлар, Берунийлар, Фарғонийлар, Хоразмийлар руҳи, кучли Пахлавон Маҳмудлар иродаси қайтиб келса.

— Конституциямизнинг 29-моддасида ҳар бир фуқаро фикрлаш, сўз ва эътиқод эркинлигига эга эканлиги мустақамланган. Ижод эркинлиги деганда нимани тушунайсиз?

— Ижод эркинлиги ҳам ҳуқуқ билан боғлиқ. Мисол учун, мен шоирман, фақат меники тўғри деб ҳаволалиб юриш бу ижод эмас. Одамда таққослай билиш салоҳияти, иқтидорини ёки санъати бўлса (бунинг учун у кўп ўқиган бўлиши керак) бу ижод эркинлигидир.

— Кейинги пайтда нималар ўқидингиз ва нималар ёздингиз?

— Яқинда «Тўрабеконим» деган асарни ёзиб тугатдим. Бу асаримга ҳам болалар образини киритишга ҳаракат қилганман. Бунда мен биттагина аёл киши миллат учун нималар қила олиши мумкинлигини кўрсатиб ўтганман. Кейинги пайтда ўқиган китобим Хўжа Аҳрор Валийнинг «Насабнома» асаридир.

— Шеърларингизнинг қўшиқ бўлишига қандай қарайсиз?

— Кўп шеърларим қўшиқ бўлган. Мисол учун, «Умр ўтар, вақт ўтар» шеърим. Кўпчилик «Мана шу шеърингизни ижро этганларнинг қайси бирининг ижроси сизга маъқул?» деб сўрашади. Бу қўшиқни биринчи бўлиб раҳ-

ижросини алоҳида қабул қилдим. Тожикистоннинг «Зебо» ансамбли «Умр ўтар»га рақс сахналаштирди ва шу рақси билан бутун дунё сахналарини айланиб чиқди. Юрак ўзининг бир шеърда бир нарсани қабул қилса, бир туйғусига жавоб олса, иккинчи бир одам бошқа бир туйғусига жавоб изласа, инсоният кўнглининг дарз кетган жойига қайсидир матндан ёки оҳангдан малҳам топса, мақсадга етгани бўлади. Қайсининг қандай ижро этганининг тингловчи баҳолайди. Мен ўзимнинг айтадиганимни матнда ёзиб қўйганман.

— Халқимизга янги йил табриги сифатида янги шеърларингиздан бирини ўқиб берсангиз.

— Илоҳим, юртимизда тинчлик бўлсин. Биз ижодкорлар халқ учун ёзишдан чарчамайлик. Яқинда ёзган «Дехқоним» деб номлаган шеъримни меҳнаткаш халқимизга табрик сифатида ўқиб бермоқчиман:

Чексиз эҳтиромим сенга,
деҳқоним,
Сен боис тоғлидир
ҳар бурда ноним.

Тупроғимнинг ости-устини
қўш ганждир,
Дехқоним меҳнати —
учинчи қоним.

Бутун Осиёни кўмгадир зарга

Дехқонга чип сийлов —
адиб-мезоним.

Ҳар кетмон уришинг,
ҳар эгатида
Шеърингиз сатрлардек
тўлғонар жоним.

Қанийди, мени ҳам эл суйиб деса:
«Омон — сўз дехқоним,
пазм боғбоним!».

— «Ниқуқ» муштарийларига тилакларингиз?

— Ҳар бир муҳлисга дийдор лаҳзалари насиб этишини тилайман. Чунки дийдордан қимматлироқ нарсаси йўқ. Навоий ҳазратларининг дийдор тўғрисида бир чистосини бор:

Жумлаи ашёга бўлдим
Ошиғу ошuftаҳол.
Олам-у одам юзун чун
Қилиш миротул жамол.

Тўртликнинг маъноси: мен нега гўзалликка бунча интиламан, гўзал даяраларга ошиқаман, табиат гўзалликларига ошuftамаман, нега гўзал инсонларни кўргим келади, уларни соғинаман десам, худойим ўзининг сифатларини уларнинг юзларига сочиб қўйган экан.

Мен «Ниқуқ»дек масъул газета ходимларига ва унинг ўқувчиларига доим дийдор нурларини, кўнгил нурафшонлигини тилайман.

Фазилат ЁДГОРОВА
суҳбатлашди

ОРАМИЗДАГИ ОДАМЛАР

Яна ўша Сан Санич...

Телефонни ихтиро қилган шотландиялик Грехем Белл (1847-1922) кар-соқовларни сузлашишга ўргатувчи врач эди. У овоз ва товушлар ҳақида кўп нарсаларни биларди ва айни шу сабабдан ҳам унда инсон овозини электр сигналли орқали узатиш гоёси вужудга келди. Бу сигналлар ҳаводан кўра симлар орқали миллионлаб марта тезроқ узатилиши аниқ эди. Шундай қилиб Белл телефонни ихтиро қилди. Телефон орқали биринчи сузлашув 1876 йилда бўлган.

Гап буюқ ихтиролар ҳақида борар экан, албатта уларнинг муаллифлари ҳақида гапирмаслик мумкин эмас. Ораимизда ҳам баъзи юмушларни енгилаштириш мақсадида бирон-бир нарсаларни ихтиро қилган кишилар бор. Шундай инсонлар учун бу оддий ҳолдай туюлса-да, аслида мана шу кичик ихтиролар ҳам миллионлаб фойда келтириши мумкин.

Ушбу мақоламиз қаҳрамони ҳам юзлаб ихтиролар эгаси бўлишига қарамасдан, афсуски ҳали миллионларни кўлга киритмаган. Тошкент давлат университети йўллари институтига термодинамика фанидан талабаларга сабоқ бериб келаётган Александр Александрович Шиндин ҳақида илгари ҳам газетамиз саҳифаларида ҳикоя қилган эдик. Хушмуомала, самимий ихтирочини барча танишлари Сан Санич деб қақширади. Ҳеч қачон куймайдиган лампочка, спиралли куймайдиган ва матони куйдирмайдиган дазмол, гилдираклари спицасиз велосипед бўлиши мумкинлигига ишонасизми? Мен ишонаман, сабаби Сан Санич билан суҳбатлашганман. Юқоридаги антиқа буюмлар унинг ихтироларидир.

Барчамиз ишлатадиган гугуртлар илк бор 577 йилда Хитойда яратилган. Европада гугурт Хитойдан 16-асрда кириб келди.

Сан Санич билан учрашиш учун институтга бордим. У кишининг қаерда эканиниги сураганимда, биринчи гаражда деб жавоб берди талабалардан бири. Гаражни топиб бордим. Соқларига қиров тушган, ўрта бўйли, кўзойнак таққан киши қандайдир детални синчиқлаб кўздан кечириб турарди. Сан Санич сиз бўласизми деб сўрадим. У киши мен томонга шах-

Кундалик ҳаётимизда бизга қулайлик яратадиган, аммо арзимас буюмдай туюладиган нарсалар жуда кўп. Масалан, телефон, телевизор ва автомобиллар инсонларнинг турмуш тарзига катта таъсир кўрсатган бўлса, гилдирак ҳамда қоғознинг ихтиро қилиниши башарият тарихида улкан бурилиш ясаган. Замонавий дунёда яшаб туриб биз ҳар доим кимнингдир буюқ ихтироларидан фойдаланамиз. Мисол учун, ҳар куни ишлатиладиган тиш чўткаси илк бор қадимги Римда ихтиро қилинган ва у аввалига мисвок кўринишида бўлган. Ҳозиргисига яқинроқ кўринишдаги тиш чўткалари 18-асрда Германияда вужудга келган. Хуллас, деярли барча ҳаракатларимизда юмушларимизни енгилаштирадиган минглаб предметлар мавжуд. Уларнинг сони эса кўпайиб бораверади ва мукамаллашаверади.

дам юриб келди-да, жилмайганича: «Уэр, кирганингизни сезмадим», — дея қўл берди. Сан Санич ишини тўхтатиб мени хонаси томон бошлади.

— Биз янги боксини ишга тушириш арафасида турибмиз. Иш талайгина. Яқинда янги автомобил ҳам битиши керак.

Мен янги автомобил ҳақида сўрадим.

— Институтимизда янги автомобилнинг янгича моделларини ясаганмиз. Навбатдагиси ҳам тайёр бўлади яқинда. Унда асосан япон автомобилларидан бирининг деталларидан фойдаланилган. Бошқалари сингари буниси ҳам зўр чиқаяпти. Умуман, йигитларимизнинг қўли гул. Инсоннинг йўқ нарсалардан бор қилишини кўриб қувонаман ва нақадар мукамал қилиб яратилганимизга ҳайратда қоламан.

1885 йилда австриялик Зигфрид Маркус газда ҳаракатланувчи двигател йиғиб, уни оддий аравага ўрнатган. Шундай қилиб, замонавий автомобилнинг энг жўн кўриниши вужудга келган. Илк ҳақиқий автомобиллар деярли бир вақтининг ўзида (1885-1886) бир-бирига боғлиқ бўлмаган ҳолда немис инженерлари Карл Бенц ва Готлиб Даймлер томонидан яратилган.

Сан Саничнинг хонасига етиб келдик. Бу ердаги муҳит хона соҳибининг қизиқишларини кўрсатиб турарди гўё. Турли мосламалар, деталлар ва шахсан менга тушунарсиз бўлган яна қандайдир ускуналарга тўла хонанинг бурчадаги шинамгина стол атрофига жойлашди. Сан Санич уст кийимини ечиб бўлганидан сўнг бир нарсани кидираётгандай чўнтақларини пайпаслай бошлади.

— Кўзойнагим қаерда қолди энди? Эҳ, билсангиз эди қарилгани қандай хуш кўрмаслигини. Мен қарилгани бунчалик бўлади деб тасаввур қилмаганман. Гўё барча деталларим ишдан чиқаётганга ўхшайди.

Сан Санич менга қараб жилмайиб кўзойнагини тақди ва ёнимга келиб ўтирди.

— Биласизми, барча нарсалар сингари ихтиролар қилинишига ҳам эҳтиёжнинг пайдо бўлиши сабаб. Бир куни базада директор бўлиб ишлайдиган танишларимдан бири цистерна вагонлардан ёниги ўғирланаётганидан арз қилиб қолди. Цистерна қопқоғидаги қулф ўрнига мустаҳкамроқ бирон нарса ўйлаб топишмни илтимос қилди. Шунда мен цистернага пневматик қопқоп ихтиро қилдим. Хаво босими ёрдамида очилиб ёпиладиган қопқоплар фақатгина машинист вагонидан бошқариларди. Шундай қилиб дўстининг муаммоси ҳал бўлди. Мен эса ихтироларим рўйхатида янгисини ёзиб қўйдим. Умуман, нашрларда эълон қилинган 400 дан ортиқ ихтироларим бор. Эълон қилинмаганлари ҳам кўп. Баъзилари патентланган, баъзилари эса йўқ. Қизиқ, хорижда ихтиро қилиб кейин бойсанг, бизда аввал бўлиб кейин ихтиролар қилишнинг мумкинлиги ўхшайди. Ҳозирги кунда ихтирога патент олиш учун 100 минг сўмдан ортиқ пул кетса керак. Бунинг устига патент 3 йилга берилади. Илгари эса 24 йилга берилади. 3 йилда эса ихтирога қизиққан ҳомий топиш ва уни молиялаштириш жуда қийин. Хуллас, мен бу каби муаммоларга қўнқиб кетдим. Японияга ишлашга кетган бир танишимга гилдираклари спицасиз велосипед ҳақида гапириб берган эдим. У бунга қизиқиб қолиб, менга ушбу ихтиромни молиялаштиришга ёрдам беришини айтиди. Бу жуда антиқа велосипед, ҳозир дунёда ҳатто унга ўхшашлари ҳам йўқ. Шу сабабли бу ҳақда тўла маълумотни ҳали ҳеч кимга берганим йўқ.

Биринчи велосипед қадимги Мисрда пайдо бўлган. Бир неча асрлар ўтиб ушбу мослама ҳақида рус инженери Артамонов қизиқиб қолади. Шундан сўнг ўзи яратган ва баъзи жиҳатлари билан самолкати еслатуви велосипедида 1000 километрлик масофани босиб ўтиб, Уралдан Москвага келади.

Биринчи велосипед қадимги Мисрда пайдо бўлган. Бир неча асрлар ўтиб ушбу мослама ҳақида рус инженери Артамонов қизиқиб қолади. Шундан сўнг ўзи яратган ва баъзи жиҳатлари билан самолкати еслатуви велосипедида 1000 километрлик масофани босиб ўтиб, Уралдан Москвага келади.

— Бир куни хизмат сафари билан Самарқандга бордим. Ҳарбий автобазадаги машиналарни кўриб

чиқиш керак эди. Иш давомида у ердаги курсантлар билан анча суҳбатлашдим. Баъзи ихтироларим ҳақида гапириб бердим. Кейин тушлик пайтида ошпазлардан бири ёнимга келиб, «Уста, курсантларнинг қулоғига роса лағмон осиб-сиз-да», — деб қолди. Ҳайрон бўлиб, нимага бундай деяпсиз деб сўрадим. Шунда ошпаз қулимсираб, «9 та олий ўқув юртини тугатганман, 9 та дипломим бор деб алдасиз-

ку», — деди. Ҳақиқатан ҳам кўпчилик бу нарсаларга ишонмайди.

Менинг 9 та дипломим борлиги рост. Шулардан 7 таси қизил диплом. Баъзи институтларни муддатидан олдин тугатганман. Чунки имтиҳонларни олдиндан топиширишга лойиқ деб топиладиган. Ҳарбий хизматга ҳам борганман. У ерда қарабидидаги деталларнинг ўрнини алмаштириб ўқ отишини автоматлаштириганим учун муддатидан аввал сержант унвонини беришган. Лекин бу нарсани уйдагиларга айтиб берганимда менга ҳатто раҳматли генерал-лейтенант бузам ҳам ишонмаган. «Болам, бу эрталарингги бувингга айт», деган холос.

Илк соатлар қуёш ёки суғли бўлган. Биринчи будилник ва шу билан бирга мактаб кўнгириги ҳам суғли бўлган. Унинг ихтирочиси қадимги грек файласуфи Афлотун саналади. Мослама икки идишдан ташкил топган бўлиб юқоридаги идишга қуйилган сув секин-аста пастдагисига оқиб тушган ва пастки идишнинг суғга тўлиши натижа-сида ундаги ҳаво идишга улаб қуйилган най орқали ташқарига чиққан. Натижада най нола таратган.

Сан Санич билан суҳбатимиз давомида икки талаба келиб, курс ишларини топириб кетишди. Домлашнинг талабалар билан суҳбатлашишини кўриб у кишидан сабоқ олгинг келади. Талабаларнинг ҳам Сан Саничнинг жуда ҳурмат қилиши кўриниб турарди. Суҳбатдошим менга талабалар ҳақида сўзлай туриб, қўлга ишша идишини олиб хонадаги гулларига сув қуя бошлади.

— Усимликларда гап кўп. Бизларга кислород ажратиш чиқари-шининг ўзи қандай мўъжиза. Биласизми, ток барглари сува қай-натиб етарли миқдорда глицирин ва арок қўшсангиз қишга чидамли ажойиб антифриз ҳосил бўлади, — Сан Санич қўлидаги ишша идишга ишора қилди, — бу арок идишларини бунча турли-туман ва чиройли қилиб чиқаришмаса-я? Одамлар шу чиройли идишларига қизиқиб ҳам арокни татиб кўришса керак-а?

Ихтирочи гапидан сўнг қулиб, елкамга уриб қўйди ва ёнимга ўтириб мавзунини давом эттирди.

— Мен 15 ёшимда раҳматли отамга ҳеч қачон ичмайман деб ваъда берганман. Ушбу ваъдани отамнинг талабидан келиб чиқиб эмас, кўпроқ гаровга ўхшаш бир нарса сифатида айтганман. Отам билан жуда яхши, ўзига хос дўстона муносабатда

бўлганим учун у киши бугагимга қулиб, «Хали кўп давраларда ўтирасан, тантанали дамларни бошдан кечи-расан. Бир кунмас-бир кун барибир ичасан», деган эди. Мана, шу пайт-гача ваъдамга вафо қилиб кела-яман, алкоғолли ичимликларнинг ҳам, сигаретнинг ҳам мазасини билмайман.

Биринчи чангпюттич 1901 йили Англияда яратилиб, «Харсиллов Билли» деб аталган. У шунчалик катта эдики, хизматкорлар уни уйдан уйга олиб бориш учун отаравадан фойдаланишган. Чангпюттич кўчаларда олиб юрилиб илангларни ойна орқали ичкарига киритилиб мижозларнинг гилам-лари чангдан тозаланарди. Янги ихтиро шунчалик машҳур бўлиб

Сан Санич менга қўллаб ихтиролари ҳақида батафсил гапириб берди. Унинг аксарият ихтиролари двигателларнинг ички тизими билан боғлиқ бўлгани сабабли у ишлатаётган ибора ва сўзларни тушуниш биров қийин бўлса-да, лекин жуда қизиқarli маълумотлар олдим. Автомобилнинг 4 литргача ёқил-гини тежаб берувчи, ҳавога чиқа-диган заҳарли газларни ушлаб қолувчи ва шунга ўхшаш бошқа қўллаб мосламалар ҳақида эшитиш жуда қизиқ. Мен Сан Саничдан нега ушбу ихти-ролари билан хорижий давлат-ларга бориб кўрмаганлиги ҳақида қизиқдим.

— Албатта, мамлакатимиздан ташқарида ҳам ишлаб кўрдим. У ерда ҳам қўллаб ихти-ролар қилдим. Лекин менда ва-танга бўлган севги жуда кучли. Иш қанчалик қизгин бўлмасин, ёнимда қадрдорларим ва ҳам-касбларим бўлишига қарамас-дан Ўзбекистонни жуда соғи-нардим. Бу ердаги ийликнинг, ҳар куни юрган кўчаларимнинг, уму-ман, барча нарсаларни шу қадар кучли соғинардимки, бунини таъ-рифлашга тил ожиз. Сафарларга борганимда тезроқ Ўзбекис-тонга қайтишга ҳаракат қилар-дим. Ахир ватан бу оддийгина сўз ёки тушунча эмас, у билан инсоннинг бор-йўғи боғлиқ. Го-гонда туғилган Гоша исмли ажойиб, иқтидорли дўстим бор эди. У Ярославлга кўчиб кетаёт-ганини айтиди. Мен унга: «Бун-дай қилма, у ерда ўз уйингдай-дай бемалол ишлашингга им-кон бўлмайди», — дедим. Лекин у кетди. Кўп вақт ўтмай Гоша-нинг вафот этганини билдим. Уни жуда соғинаман.

Сан Санич бу гапларни гапи-ра туриб маъносик билан дера-зага боқарди. Шу вақт унинг хаёлидан дўстлари ва ўтмиш-нинг баъзи хотиралари ўтаёт-гани сезилиб турарди. Сўнг унинг юзюда яна табассум пайдо бўлди.

— Об-ҳавони қаранг. Декабр тугай деб қолди, Ўзбекистонда эса қуёш чарақлаб турибди. Эр-такка ўхшайди. Гўё янги йил одамларимизга соқ бўлган ий-лик билан кириб келаётгандай. **Жаҳонгир НАҚСУМОВ, «Нуқуқ» муҳбири**

YANGI QONUN MUHOKAMASI

«Ипотека тўғрисида»ги қонун лойиҳаси Президентимизнинг 2005 йил 16 февралдаги «Уй-жой қурилиши ва уй-жой бозорини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори асосида Вазирлар Маҳкамаси томонидан ишлаб чиқилган ва Қонунчилик палатасининг 2005 йил 5 августда бўлиб ўтган ялпи мажлисида етарли овоз тўплай олмасдан қонун ташаббускорига қайтарилган эди. Бунга лойиҳада Президентимизнинг қарориди қайд этилган уй-жой қурилишини ипотека орқали

ипотека кредити олиш имконини яратди, бу эса гаров муносабатларида ипотека институтининг такомиллашувига олиб келади. Тадбиркорлик субъектлари учун эса кўчмас мол-мулкни ва шу мулк эгаллаб турган ердан фойдаланиш ҳуқуқини гаровга қўйиш орқали ипотека кредитлари олиш имконини беради.

Шунингдек, қурилаётган турар жойлар ипотекаси, яъни турар жой қурилиши учун кредит берилаётганда ипотека тўғрисидаги шартномада битказилмаган қурилиш билан мажбуриятни таъминлаш (ипотека

ниб боргани сари ипотека замонавий кредитга хос вазифани бажармоқда. Ипотека туфайли давлат ва банк кўчмас мулкларнинг талай қисми устидан назорат ўрнади. Шу билан бирига ипотека қишлоқ ҳўжалигида ва иқтисодиётнинг бошқа тармоқларида инвестициялар кириб келишини таъминлайдиган асосий воситалардан бирига айланади.

Ипотека қонунчилиги охириги юз йилликда хорижий мамлакатларда ижтимоий ишлаб чиқариш миқёсини ғоят ошириб юборди ҳамда

INSONPARVARLIK NAMUNASI

ОЗОДЛИКНИНГ ҚАДРИГА ЁТИНГ

Бағрикенглик ва кечиримлили инсонга хос фазилат.

Муборак ҳадисларда ҳам адашганларга тўғри йўл кўрсатиб, қоқилганни сўяб қўйиш яхшилиқ эканлиги тилга олинади. Ўзбекистон Конституцияси қабул қилинганнинг ўн уч йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида Олий Мажлис Сенати томонидан қабул қилинган қарор ана шундай эзгуликнинг яққол ифодасидир.

Истиқлол йилларида юртбошимизнинг ташаббуси билан адашганларга нисбатан инсонпарварларча муносабатда бўлиш устувор вазифага айланди.

Мазкур қарорнинг аввалгиларидан фарқи жиҳати шундаки, қарорнинг 2-бандида назарда тутилаётган жиҳат илк бор жорий этилапти. Амнистия ҳар бир шахсга нисбатан яқка тартибда қўланади. Зарур маълумотлар етарли бўлмаганда амнистияни қўллаш масаласи қўшимча ҳужжатлар олинганга қадар, лекин икки ойдан ортиқ бўлмаган муддатга кечиктирилади. Шундан сўнг, қарор мавжуд ҳужжатлар асосида қабул қилинади. Бунда амнистия тўғрисидаги қарорни ижро этувчи органларнинг сўровлари зудлик билан бажарилиши лозим.

Қарорда қонунда белгиланган тартибда тугалланган ёки олиб ташланган судланганлик ҳисобга олинмаслиги назарда тутилган бўлиб, унда амалдаги жиноят қонунчилиги бўйича жиноят ҳисобланмайдиган қилмишлар учун жавобгарликка тортилган шахслар ҳам судланмаган деб ҳисобланади дейилади. Бу ҳолатни баъзан судланганлик олиб ташланган бўлса ҳам, амнистия қўлланилмас экан деб тушуниш мумкин. Лекин бу ҳатодир. Сабаби, ЖКнинг 77-моддаси 4-қисмига мувофиқ, судланганлик муддатининг ўтиб кетганлиги ёки судланганликнинг олиб ташланиши муносабати билан унинг барча ҳуқуқий оқибатлари бекор бўлади.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, амнистия мазкур қарорнинг 7-банди «а» қисмига кўра ўта хавфли рецидивистларга, жазони ўташ тартибини мунтазам равишда бузаётган маҳкумларга, таъқиқланган ташкилотлар фаолиятидаги иштироки, уларнинг таркибиди тинчлик ва хавфсизликка қарши ёки жамоат хавфсизлигига қарши жиноятлар содир қилгани учун судланганларга, шунингдек, илгари авф этиш ёки амнистия тартибиди жазодан озод бўлган, лекин яна қасддан жиноят содир этган шахсларга таътиб этилмайди.

Мазкур бандда назарда тутилган жазони ўташ тартибини мунтазам равишда бузаётган шахслар деганда амнистия тўғрисидаги қарор қабул қилинганга қадар ЖИЭМ маъмурияти томонидан қўлланилиб, олиб ташланмаган ва амал қилиш муддати тугамаган икки ёки ундан ортиқ интизомий жазоси бўлган маҳкумлар, ахлоқ тузастиш тарихидаги жазо озодлиқдан маҳрум этишга алмаштирилган шахслар, шартли ҳукм қилиниб, ҳукмда тайинланган жазони ўташ учун юборилганлар, манзил-колониялардан тегишли тартибди колонияларга ўтказилган ёки қайтарилган маҳкумлар, жазони ўташи, ҳукм ижроси кечиктирилган ёки синов муддати давомида қасддан жиноят содир этган шахслар тушунилади. Бу эса ҳар бир жиноят содир этган шахс босаётган қадамини пухта ўйлаб босиши кераклигини, бу йўлда адашганларга эса имконият берилаётганини билдиради. Шундай экан, билиб-билимай ноҳўж ҳаракат содир қилганлар берилаётган имкониятдан тўғри хулоса чиқара олишлари зарур. Хатосини тан олиш ва чин дилдан пушаймон бўлиш ҳар қимнинг узига боғлиқ.

Г.ДАВЛЕТОВ,
Ҳамза туман прокурорининг ўринбосари

Ипотека – фаровон ҳаёт гарови

кредитлаштиришга бағишланган нормаларнинг етарли даражада ёритилмаганлиги, лойиҳани Қонунчилик палатасига киритишда регламентга риоя қилинмаганлиги, кам таъминланган аҳолининг манфаатлари етарли даражада инобатга олинмаганлиги ва шунга ўхшаш бир неча ҳолатлар сабаб бўлган.

Лойиҳа қайтарилгандан сўнг ҳукумат томонидан тузилган ишчи гуруҳи ишларни давом эттирди. Аввало фракцияларнинг йиғилишларида депутатлар билан лойиҳани такомиллаштириш юзасидан фикр алмашилди.

«Ипотека тўғрисида»ги Қонунни қабул қилиш шунинг учун ҳам зарурки, Фуқаролик кодекси ва «Гаров тўғрисида»ги Қонун ипотеканинг моҳияти ва хусусиятларини етарли даражада очиб беролмаган. Шунингдек, уй-жой қурилиши ва уй-жой бозорини ривожлантириш учун ипотекавий кредитлаш тўғрисида алоҳида қонун қабул қилиниши керак бўлади.

«Ипотека тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси тайёрланаётганда гаровга қўйилган мулкларни суддан ташқари ундириш тўғрисида мутахассислар ўртасида мунозаралар бўлаётган эди. Бунга барҳам бериш учун гаровга қўйилган кўчмас мулкка ундирув қаратилишининг суддан ташқари тартибини ишлаб чиқиш вазифаси президентнинг «Банк тизимини янада ислоҳ қилиш ва эркинлаштириш чоралари тўғрисида»ги (2005 йил 15 апрел) қарорининг 14-бандида қўзда тутилган.

Ҳақиқатан ҳам амалиётда банк кредитларини вақтида қайтариш борасида муаммолар бор. Марказий банкнинг маълумотига кўра, ҳозир тижорат банкларида 15 миллиард сўмдан ортиқ гаров билан таъминланган кредитлар қайтарилмаган. Шунинг учун гаров билан таъминланган кредитларни қайтариш механизмининг янада такомиллаштириш зарур.

Мазкур қонун лойиҳаси фермерлар учун ерга бўлган ижара ҳуқуқини гаровга қўйиб банклардан

қўйвчи келгусида оладиган мулк ва мулквий ҳуқуқлар гарови) қўзда тутилиши мумкинлиги белгиланган.

Қурилаётган турар-жойлар ипотекаси аҳолининг уй-жойга бўлган талабларини қондиришининг энг самарали усулларида бири эканлиги дунё тажрибасидан маълум. Шу сабабли мамлакатимизда ҳам уй-жойлар қурилиши бўйича ипотека кредитлаш тизимини ривожлантириш лозим.

Мамлакатимиз Президентининг «Ипотека кредити беришни қўллаб-қувватлаш жамғармаси фаолиятини ташкил қилиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги (2005 йил 6 май) қарорига асосан тижорат банклари молиявий захиралар билан таъминлаш мақсадида ипотека кредитлашини қўллаб-қувватлаш фонди тузилди.

Мазкур фонд ҳозирги кунда 1,5 млрд. сўм маблағга эга бўлиб, унга бюджетдан ҳар йили тахминан шунча миқдорда маблағ ажратиб бориш қўзда тутилмоқда. Бу маблағлар кам бўлганлиги учун қабул қилинадиган «Ипотека тўғрисида»ги Қонунда банкларга кенгрок имконият бериб, чет эл инвесторларидан ёки бошқа манбалардан уй-жойларни ипотека кредитлаши учун етарли бўладиган маблағларни жалб қила оладиган нормаларни киритишимиз керак.

Бозор муносабатлари ривожла-

шаҳарсозлик жараёнларини ва қишлоқ ҳўжалигида техника тараққиётини жадаллаштирди. Саноатнинг ривожланиши натижасида халқ турмушининг фаровонлашувига эришилди.

Ушбу қонунни қабул қилиш билан биз ҳам фуқароларимизнинг уйли-жойли бўлишлари, уй-жой шартини яхшилашига, янги иш ўринларининг яратилишига, саноатнинг ривожланишига ҳисса қўшган бўламиз.

Фахриддин КОМИЛОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

GIYOHVANDLIK — ILLAT

Дилдаги масъулият

Бугунги кунда инсониятнинг ҳаёти ва саломатлигига гиёҳвандлик, терроризм ҳамда СПИД (ОИТС) касаллиги катта хавф солиб турибди. Асримизнинг бу уч вобосини уч бошли аждаҳога ўхшатиш мумкин.

Дунёда катта даромад топишда қурол-яроғ савдосидан кейинги ўринда гиёҳфурушлик туради. Уни касб қилиб олган кимсалар таъсир доирасини кенгайтиришга жон-жаҳдлари билан уринмоқдалар.

Экстремистик ва террористик гуруҳларнинг шум нияти Марказий Осиёда наркобизнес учун кенг йўл очибди. Шунинг натижасида, оммавий ахборот воситаларининг хабарларига кўра, Марказий Осиё мамлакатларида ҳам наркотик моддаларни истеъмол қилувчиларнинг сони сезиларли даражада ошиб бормоқда. Сўнгги йилларда минтақада гиёҳвандлик туфайли ҳаётдан қў юмганлар сони уч баробар ошган. Айни вақтда аҳоли ўртасида вирусли гепатит каби юқумли касалликларга чалинганлар сони ҳам кўпайиб борапти. Иммуниетет танқислиги касаллигига чалинаётганларнинг ҳар 4 тадан 3 таси гиёҳвандлардир. Бу эса ушбу икки хавфнинг бир-бирига нақадар боғлиқлигини далolat беради.

Республикаимизда наркоманлар сони бошқа давлатлардаги каби кўп бўлмаса-да, ҳам ҳам эмас. 2004 йилнинг октябр ойидаги маълумот бўйича мамлакатимиз соғлиқни сақлаш муассасалари ҳисобида турган гиёҳвандлар 15.357 нафарни ташкил этади. Шу боисдан ҳам ҳукуматимиз бу иллатнинг олдини олиш учун жиддий ҳаракат қилмоқда. Чунки гиёҳвандлик таъси-

рига тушиб қолган инсон ҳар қандай мудҳиш жиноятга қўл уриши мумкин.

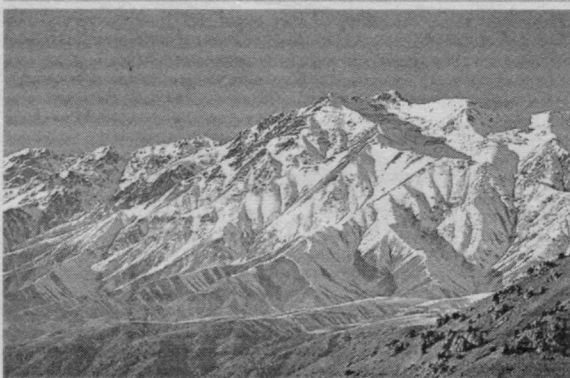
Маълумотларга қараганда, ҳозирги кунда бутун дунёда жиноятларнинг 70-75 фоизи гиёҳвандлик билан боғлиқ ҳолда содир этилар экан. Бу иллатга қарши фаол кураш олиб боришмоқда, албатта. БМТ қошида гиёҳвандлик ва психотроп моддаларнинг ноқонуний айланишини назорат қилиш қўмитаси ишлаб турибди. Гиёҳвандликка чалинган кишиларни даволаш учун жойларда қўллаб наркологик диспансерлар ва даволаш марказлари фаолият кўрсатмоқда. Лекин уларда гиёҳвандларни даволаш катта маблағ талаб қилади. Шу сабабдан ҳам, гиёҳвандлик домига тушиб қолган кишиларни даволашдан кўра, уларни бу мудҳиш йўлга кириб кетишдан сақлаб қолиш борасидаги профилактик ишларни олиб бориш миғ бора афзалдир.

Ҳозирги кунда республикаимиз ҳукумати ва ҳуқуқ-тартибот органлари ходимлари наркотик моддаларнинг ноқонуний айланишига қарши бир қанча ишларни амалга оширмоқда. Гиёҳвандлик ва ОИТС билан боғлиқ муаммолар республикаимизнинг турли жойларида ўтказилган халқаро конференция ва симпозиумларда кенг муҳокама қилинаёпти.

2003 йили пойтахтимизда ўтказилган «Наркотик моддаларсиз ҳаёт» номли кўргазма ҳам ёшлар ўртасида гиёҳвандликнинг олдини олишга хизмат қилиши шубҳасиз.

Хулоса қилиб айтганда, келажақ учун масъуллигимизни ҳар биримиз дилдан ҳис қилишимиз лозим.

Нозима ХУРШИДОВА,
ТДЮИ талабаси

SARHISOB

Ўтмишсиз келажақ йўқ! Бугун ва эртага содир бўладиган воқеалар асосида ўтмишда бўлиб ўтган ҳодисаларнинг ётиши аниқ. 2005 йилда ҳам оламда ҳар йилгидек катта-катта воқеалар юз берди. Инсоният улкан ютуқлар қаторида унутилмас ғожааларни бошдан кечирди. Жаҳон сиёсий майдонида ривожланиш йўлидаги бурилишлар билан бирга усталик билан қилинган сиёсий ўйинларнинг ҳам гувоҳи бўлдик. Олимларнинг улкан ихтиролари қаторида «парранда гриппи» каби сабаби ва давоси аниқланмаган касалликлар ҳақида ҳам кўплаб хабарларни қузатдик. Дунёнинг турли бурчакларида техноген ҳалокатлар сабабли бир вақтнинг ўзида юзлаб инсонлар ҳаётдан кўз юмганини кўрдик. Инсоният ўз ғоялари ва моддий манфаатлари учун ўзаро қонли тўқнашувларга борганининг ҳам гувоҳи бўлдик. Хуллас, 2005 йил турфа ҳодисаларга бой бўлди. Танганинг икки тарафи бўлгани каби тараққиётнинг ҳам ижобий ва салбий оқибати бўлади. Ҳаёт эса давом этаверади. Биз эса келажақ бизни ёки биз келажақни қандай кўтиб олишимиз фақатгина ўз қўлимизда эканлигини унутмаслигимиз шарт.

2005 йилнинг муҳим воқеаларини қисқача ёдга олайлик.

Янги йилни барча мамлакатлар сингари Ўзбекистон ҳам янги мақсад ва режалар билан кутиб олди. 2005 йил республикамизда «Сиҳат-саломатлик йили» деб эълон қилинди ва махсус дастур ишлаб чиқилиб, жойларда кенг қамровли ишлар бошланди.

Ҳар бир инсон учун ўта муҳим ҳисобланмиш саломатлик мавзуси Италияда ҳам кўтарилди. Январ ойида мамлакатда жамоат жойларида сигарет чекишни ман қилувчи қонун қучга кирди. Кейинчалик шундай қонунни Европадаги бошқа давлатлар ҳам жорий этишга киришишди.

АҚШ конгресси биносининг деворлари олдида Жорж Буш қасамёд қилиб, иккинчи марта Америка президенти вазифасини бажаришга киришди.

Ўзбекистонда Олий Мажлис палаталарининг биринчи қўшма мажлиси бўлиб ўтди.

Феврал ойи Хитой учун оғир кечди. Фусин шаҳридаги шахталардан бирида содир бўлган портлаш оқибатида 203 нафар шахтёр ҳалок бўлди, 22 таси оғир жароҳат олди ва 13 нафари ер остида қолиб кетди.

Дунё узра илиқ баҳор нафаси кезарди. Табиат уйғонаётган гўзал март ойида Қирғизистонда ҳукумат тўнтариши амалга оширилди. ОАВ орқали интервью берган Асқар Ақаев қон тўкилишини хоҳламагани учун вақтинчалик мамлакатни тарк этганини ва Қирғизистонда юз бераётган воқеалар давлат тўнтаришидан бошқа нарса эмаслигини айтди. Кейинчалик Асқар Ақаев президентлик ўринини қайта қўлга киритди. Қирғизистонга Қурманбек Бакиев президент этиб сайланди.

Март ойида мамлакатимиз

Йилнинг муҳим воқеалари

президенти Ислам Каримов Словенияга таширф буюрди.

Наврўз байрами олдида халқимизга улкан совғалардан бирини мамлакатимиз дэюдочилари тўхфа этишди. АҚШда ўтказилган халқаро турнирда йигитларимиз умумжамоа ҳисобида биринчи ўринни эгаллаб, юртимиз байрогини кўкларга кўтардилар.

Апрелда дунёдаги барча католиклар Рим папаси Иоани Павел II билан видолашди. Ватиканда ўтказилган дафн маросимидан сўнг кўп вақт ўтмай янги понтифик Бенедикт XVI тахтага ўтирди.

Ҳиндистон президенти мазкур давлатга расмий таширф буюрган мамлакатимиз раҳбари Ислам Каримовни кутиб олди.

Май ойида дунёдаги кўплаб мамлакатлар Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалаба кунини кенг нишонлади. Ғалабанинг 60 йиллик байрамида фашизмга қарши курашган мамлакатларда тантанали намойишлар ташкиллаштирилди.

Мамлакатимизда ҳам байрам тадбирларидан кейин кўп вақт ўтмай терроризм яна бўй кўрсатди. 13 май кунини Андижон шаҳрида уюшган жино-

ий гуруҳ одамларнинг қурбон бўлишига олиб келган бир қатор террорчилик ҳаракатларини содир этди. Оқибатда 173 киши ҳалок бўлди.

Июн ойида Россия ва Ўзбекистон ўртасидаги ҳамкорлиқнинг янада ривожланиётганига гувоҳ бўлдик. Иккала давлат президентларининг Москвадаги учрашувида муҳим ҳужжатлар имзоланиб, ҳамкорлиқни янада кенгайтириш режаси тузилди.

Ёзнинг биринчи ойида Петербург шаҳрининг Приморск туман судида ўтказилган суд мажлиси дунё ҳуқуқ-тартибот оламидаги унутилмас воқеа сифатида ёдга қолди. Суд мажлисида келтирилган айбланувчилардан бирига нисбатан фақатгина мамлакат ҳудудидан четга чиқмаслик ҳақидаги эҳтиёт чораси қўлланилгани сабабли ҳатто кўриқчи ҳам тайёрланмаган эди. Бундай қўлай вазиятда фойдаланган жиноятчи суднинг айблов ҳукми ўқилаётган пайтда ёнидан гранота чикариб, уни портлатиб юборди.

Июлда терроризм балоси навбатдаги нишон сифатида Лондонни танлади. Дунёнинг бошқа мамлакатларида фаолияти таъқиқланиб қўйилган экстремистик ҳаракатларга раҳнамолик қилиб келган Буюкбританияда бир қатор қўруқчилик ҳаракатлари содир этилди. Скотланд-Ярд раҳбарининг маълумот беришича, портлашлар натижасида 50 киши ҳалок бўлган. 700 киши жароҳат олган. Полиция хабарига кўра, портлатилган ҳар тўртта бомбада 4-5 килограмм портловчи модда бўлган.

Июль ойи соҳасида ҳам катта ангилди аниқланди. Шу пайтгача Қуёш системасида 9 та сайё-

ра мавжуд деб ҳисобланар эди. Пасадендаги Калифорния институти илмий ходимлари Қуёш системасида ўзининг планета ҳам борлигини аниқлашди. Янги планета Қуёшдан 14,5 миллиард километр узоқликда жойлашган.

Грецияда Кипрга тегишли йўловчи ташувчи авиалайнернинг салонидидаги носозлик сабабли самолёт Греция пойтахти яқинига қулаб тушди. Авиалайнердаги 121 кишидан ҳеч ким тирик қолмади.

Техноген ҳалокатлар билан бирга табиий офатлар ҳам инсоният бошига катта ғожааларни

қонирва 12 нафар тинч аҳоли вакили ўлдирилди.

21 ноябр кунини АҚШ ҳарбий ҳаво қучлари ҳарбий контингентининг сўнгги самолёти «Хонобод» авиабазасини тарк этди.

Ноябрда дунё аҳоли тинчгина қишга тайёргарлик кўрарди. Фақат Францияда мамлакат ёшлари амалга ошираётган тартибсизликлар қучайиб борарди. Пойтахтдан қўшни ҳудудларга тарқётган тартибсизликлар оқибатида бир кечанинг ўзида 897 та автомобил ёқиб

келтирди. Сув тошиши натижасида Европанинг 11 давлати улкан талофатга учради.

Ўзбекистонда қонунчилик соҳасида муҳим ҳодиса юз берди. Мамлакатимиз Президентининг «Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида»ги фармони эълон қилинди.

Куз фаслининг биринчи ойида АҚШда табиат ўз қаҳрини яна бир бор намойиш қилди. «Катрина» деб ном олган тўфон бутун дунё ахлининг эътиборини ўзига тортиди. Луизиана, Миссисипи ва Алабама штатлари ҳудудидан ўтган қучли тўфон айниқса Янги-орлеан шаҳри учун катта ғожага айланди. Бу ерда 80 киши ҳалок бўлди. Америка тарихида энг қимматли офат деб эътироф этилган «Катрина» мутахассисларнинг фикрича 200 миллиард долларга яқин зарар етказган.

Йирик ҳалокатлардан яна бири Индонезияда юз берди. Йўловчи ташувчи «Боинг-737» самолёти аҳоли зич жойлашган ҳудудга қулаб тушди. Ҳалок бўлган 150 кишидан 47 нафари ерда бўлганлар эди.

Сентябр ойида БМТнинг олтинчиинчи бутунжаҳон саммити ўтказилди.

Октябрь ойи покистонликлар учун ғожаали бўлди. Мазкур мамлакатда рўй берган қучли зилзила оқибатида 40 минг киши ҳалок бўлди. Энг кўп талофат кўрган Музаффарободда вайроналардан бошқа ҳеч нарса қолмади.

Инсоният эса ҳали ҳам дунёнинг баъзи бурчакларида содир бўлаётган террористик хуружлардан зарар кўрарди. Россиянинг Налчик шаҳрида бандитлар томонидан 24 нафар мили-

юборилди. Парижнинг ўзида 9 кун давом этган тартибсизликлар оқибатида ёқиб юборилган автомобиллар сони 656 тага етди.

Ноябр ойида ЎзДЭУавто компанияси конвейеридан 500 мингинчи автомобил чиқди.

Қиш! Барчанинг кўнглида янги йил кайфияти ҳукм суради. Инсоният турли сарҳисобларга киришган даврда барчанинг эътиборини Франция яна ўзига тортиди. Мазкур мамлакатда инсон юзини қучириб ўтказиш бўйича илк операция амалга оширилди. Ит тишлаши натижасида юзи жиддий жароҳатланган 38 ёшли аёлга бошқа ўлган аёлининг бурни, лаблари ва даҳани қучириб ўтказилди. Операциядан сўнг инсоннинг қиёфаси бутунлай ўзгариб кетиши сабабли ҳозир соғлиги тикланаётган бемор билан психологлар иш олиб боришмоқда.

Ён қўшнимиз ҳисобланмиш Қозғистонда муҳим сиёсий жараён юз берди. Президентлик сайловида 91 фойиз овоз олган Нурсултон Назарбаев яна етти йилга мамлакат раҳбари этиб сайланди.

Декабр ойи спорт оламидаги муҳим воқеа билан ёдга қолди. Халқаро футбол федерациялари уюшмаси — ФИФА 2006 йили Германияда ўтадиган жаҳон чемпионати финал турнири учун қўрға ташлаш маросимини ўтказди.

2005 йил нафақат юқоридаги воқеалар, балки ҳар бир шахс ўзи қўлга киритган ютуқлар ва қувончли кунлар билан ҳам узоқ вақт ёдда қолади деб ўмид қиламиз. Янги йил барчамизга янги ютуқлар, бахт, омад ва мустақам соғлиқ келтирсин!

ЖАҲОНГИР тайёрлади

